

MPF SKRIFTSERIE 14/2026

EU:S VÄG MOT ETT STARKT PSYKOLOGISKT FÖRSVAR

@MYNDIGHETEN FÖR PSYKOLOGISKT FÖRSVAR

Diarienummer: MPF/2025:505

MPF SKRIFTSERIE 14/2026

ISBN: 978-91-990892-7-0

Produktion: Spektra

Omslag: iStock

Språkmodeller har använts som ett redaktionellt stöd vid språklig bearbetning av texten. Analys, källvärdering, bedömningar och slutsatser har gjorts av författarna, som också ansvarar för textens innehåll i dess helhet.

FÖRORD

Otillbörlig informationspåverkan har under de senaste åren etablerats som ett centralt säkerhetspolitiskt hot mot öppna och demokratiska samhällen. Informationsmiljön har blivit en strategisk arena där statliga och statsnära aktörer systematiskt försöker påverka opinion, beslutsfattande och tillit till samhällsberedande institutioner. För Sverige, liksom för Europeiska unionen i stort, innebär detta att arbetet med att värna demokratin och det psykologiska försvaret i allt högre grad måste bedrivas i ett gränsöverskridande och samordnat sammanhang.

Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) har i uppdrag att analysera och motverka otillbörlig informationspåverkan riktad mot Sverige samt att stärka samhällets motståndskraft. I detta arbete är Europeiska unionen en viktig arena. EU:s regelverk, institutionella strukturer och gemensamma verktyg påverkar förutsättningarna för det nationella arbetet, inte minst genom digital reglering, gemensam lägesbild och samordnade utrikes- och säkerhetspolitiska åtgärder. Samtidigt är Sverige genom sitt medlemskap aktivt med och formar EU:s inriktning på området.

Denna rapport har tagits fram som ett led i myndighetens arbete med kunskapsutveckling. Syftet är att ge en samlad och fördjupad bild av EU:s arbete mot otillbörlig informationspåverkan. Rapporten belyser hur EU:s arbete har vuxit fram, hur det är organiserat i dag och vilka centrala initiativ, rättsakter och aktörer som driver utvecklingen. Genom att samla dessa delar i ett sammanhållet format avser rapporten att bidra till ökad överblick, förståelse och strategisk orientering i ett annars komplext landskap.

Arbetet mot otillbörlig informationspåverkan rör frågor där nationellt ansvar, europeisk samordning och internationellt samarbete möts. EU:s metod – som kombinerar situationsmedvetenhet, förmågehöjande insatser, reglering och utrikespolitisk respons – illustrerar en tydlig förskjutning från reaktiva åtgärder till ett mer långsiktigt och strukturellt angreppssätt. Initiativ som den europeiska demokratiskölden visar att unionen vill utveckla arbetet vidare.

Förhoppningen är att denna rapport ska stärka förutsättningarna för ett effektivt och långsiktigt svenskt engagemang i det europeiska arbetet mot otillbörlig informationspåverkan.

MAGNUS HJORT, GENERALDIREKTÖR

INNEHÅLL

FÖRORD	3
BAKGRUND, SYFTE OCH AVGRÄNSNING	6
SAMMANFATTNING	8
EU:S STRATEGISKA RAMVERK	10
De viktigaste initiativen i korthet.....	12
Europeiska Demokratiskölden – nästa steg i kampen mot FIMI	14
Uppförandekoden om desinformation	16
Förordningen om digitala tjänster (DSA)	17
AI-förordningen (AI Act)	18
EU:S METOD – FIMI TOOLBOX	20
Verktyslådans fyra huvuddelar	22
Situationsmedvetenhet	22
Förmågehöjande åtgärder	23
Reglering	23
Utrikes- och säkerhetspolitisk respons.....	23
EU:s hybridverktyslåda	24
INSTITUTIONELL ARKITEKTUR	26
EUROPEISKA UTRIKESTJÄNSTEN (EEAS)	27
Direktoratet för strategisk kommunikation (STRAT).....	28
Geografiska Task Forces – STRAT 3.....	28
Information Integrity and Countering FIMI – STRAT 4	31
Hybrid Rapid Response Teams (HRRT)	33
EUROPEISKA KOMMISSIONEN.....	34
DG JUST- Generaldirektoratet för rättvisa och konsumentskydd.....	35
DG CNECT – Generaldirektoratet för kommunikationsnät, innehåll och teknik	37
DG COMM - Generaldirektoratet för kommunikation	39
EUROPEISKA RÅDET – MEDLEMSSTATERNAS INSATSER MOT FIMI	42
Rådsslutsatser som format EU:s arbete mot FIMI.....	44
Hybridrådsarbetsgruppen (HWP ERCHT)	45
Dynamiken mellan medlemsstater.....	45
EUROPAPARLAMENTET	46
Specialkommittén för att motverka utländsk påverkan (INGE).....	47
Uppföljande kommittén INGE 2	48
Specialkommittén om Europeiska Demokratiskölden (EUDS)	49
Institutionell infrastruktur – summering	49
AVSLUTANDE DISKUSSION	50
REFERENSER	54

BAKGRUND, SYFTE OCH AVGRÄNSNING

I den svenska regeringens utrikespolitiska deklaration 2025 framhålls att ”EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform. Ett starkare EU ger också Sverige en starkare röst i världen.”¹ Vår förmåga att möta globala hot stärks genom ett nära och aktivt deltagande i EU.

För Myndigheten för psykologiskt försvar är det därför viktigt att följa och analysera utvecklingen av EU:s arbete mot otillbörlig informationspåverkan, samt att identifiera hur Sverige kan bidra till och samtidigt dra nytta av detta arbete för att stärka den samlade förmågan.

Denna rapport innehåller en samlad kartläggning och analys av EU:s arbete på området. Analysen fokuserar på de centrala aktörer som driver utvecklingen – Europeiska utrikestjänsten, Europeiska kommissionen, Europeiska rådet och Europaparlamentet.

Inom EU används Foreign Information Manipulation and Interference (FIMI) som huvudbegrepp för att beteckna otillbörlig informationspåverkan. Begreppen är inte helt synonyma, men heller inte lätta att särskilja. FIMI kan, genom att även interference (påverkan) uttryckligen ingår, tolkas något bredare än informationspåverkan. Det innebär att vissa hybridhot – såsom röstköp i val eller vandalism i syfte att störa valprocesser – kan omfattas.² Samtidigt överlappar FIMI, såsom begreppet används inom EU, i hög utsträckning med den svenska användningen av otillbörlig informationspåverkan. Mot denna bakgrund används begreppen i denna rapport som jämbördiga.

Ambitionen med rapporten är att erbjuda en nulägesbild som samtidigt fördjupar förståelsen för de trender, initiativ, institutioner och den lagstiftning som formar EU:s arbete på området. Hittills har avsaknaden av en sådan samlad överblick utgjort en betydande kunskapslucka. Förhoppningsvis blir ett komplext EU-landskap mer överblickbart, genom att samla centrala delar i ett sammanhållet format.

¹ <https://www.regeringen.se/tal/2025/02/utrikesdeklarationen-2025/>

² https://www.eeas.europa.eu/eeas/2nd-eeas-report-foreign-information-manipulation-and-interference-threats_en

SAMMANFATTNING

Europeiska unionens arbete mot desinformation och otillbörlig informationspåverkan har under det senaste decenniet utvecklats från spridda och reaktiva insatser till ett mer samlat och strategiskt ramverk. Den utlösande faktorn var den förändrade säkerhetsmiljön efter 2014, då informationspåverkan identifierades som ett vapen i den ryska arsenalen. Europeiska rådet fastslog i mars 2015 behovet av att "utmana Rysslands pågående desinformationskampanjer" och gav europeiska utrikes tjänsten (EEAS) i uppdrag att utveckla unionens strategiska kommunikation och stärka dess kapacitet i närområdet.³

Den första fasen, mellan 2015 och 2018, präglades av en utrikes- och säkerhetspolitisk förståelse av problemet. Fokus låg på att identifiera och bemöta ryska narrativ snarare än att hantera EU:s egna informationsmiljöer. Under denna period byggdes EEAS strategiska kommunikationsenheter upp, vilket lade grunden för en mer strukturerad kapacitet.

Från 2018 breddades perspektivet och gick in i nästa fas. EU-kommissionens meddelande Tackling online disinformation: a European approach definierade desinformation som "verifierbart falsk eller vilseledande information som skapas, presenteras och sprids i syfte att medvetet vilseleda allmänheten eller för ekonomisk vinning".⁴ Meddelandet ledde till ett fördjupat samarbete med digitala plattformar, faktagranskare och civilsamhället, samt till utvecklingen av en frivillig uppförandekod. Trots dessa framsteg framstod begreppet "desinformation" snart som otillräckligt för att fånga den mångfald av taktiker som användes för att påverka EU:s informationsmiljö.

Från 2021 började tredje fasen, där EU i allt högre grad använde begreppet Foreign Information Manipulation and Interference (FIMI), som markerar en förskjutning från innehåll till beteende – från frågan "är det sant?" till "hur görs det?". Begreppet fick internationellt genomslag i samband med EU-USA-toppmötet i juni 2021, där parterna gemensamt slog fast att FIMI utgör ett gränsöverskridande hot mot demokratiska värden och processer.⁵ FIMI-begreppet fördes därefter in i EU:s Strategiska kompass för säkerhet och försvar i mars 2022, där det lyftes fram som ett prioriterat hotområde och kopplades till unionens bredare hybridförsvar och utrikespolitiska verktyg.⁶

EU:S ARBETE HAR SEDAN DESS VUXIT FRAM KRING FYRA SAMMANLÄNKADE PELARE:

- Situationsmedvetenhet
- Förmågehöjande arbete
- Regelverk
- Diplomati och externa åtgärder

³ <https://www.consilium.europa.eu/media/21888/european-council-conclusions-19-20-march-2015-en.pdf>

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018DC0236>

⁵ <https://www.consilium.europa.eu/media/67448/us-eu-statement-final.pdf>

⁶ https://www.EEAS.europa.eu/EEAS/strategic-compass-security-and-defence-0_en

Denna FIMI-verktygslåda byggde vidare på tidigare initiativ som EUvsDisinfos publika databas, utrikestjänstens dataanalys och stöd till oberoende medier och utbildning i medlemsstater och grannländer. Denna stegvisa utveckling har gjort att EU kunnat gå från en reaktiv till en mer proaktiv hållning i sin kamp mot FIMI.

Samtidigt har FIMI-begreppet väckt kritik. En för bred tolkning riskerar att leda till cirkulär logik, där avsändarens status som "hotaktör" gör varje budskap denna sänder till FIMI. Andra menar att den mer "krigiska" begreppsapparaten är svår att förena med EU:s tradition som civil stormakt som föredrar diplomati och dialog framför konfrontation.⁷

Till skillnad från Sverige har EU aldrig valt att samla detta arbete under beteckningen psykologiskt försvar. I stället har unionen konsekvent närmat sig frågan som ett tvärsektoriellt och i grunden politiskt område, där säkerhetspolitiska dimensioner samexisterar med reglering av den digitala inre marknaden, demokratifrågor, mediepolitik och utrikespolitik. Denna bredd har varit en medveten utgångspunkt och i linje med EU:s självbild som en politisk och ekonomisk aktör, snarare än militär.

Den enskilt viktigaste strukturella förändringen i EU:s arbete är införandet av bindande digital reglering. Förordningen om digitala tjänster (Digital Services Act, DSA) utgör idag den centrala rättsliga grunden för att begränsa de systemrisker som möjliggör FIMI. Genom krav på riskbedömningar, transparens, dataåtkomst och tillsyn av mycket stora plattformar har EU för första gången skapat ett verktyg som angriper FIMI på systemnivå. Denna rapport visar samtidigt att DSA är ett krävande och trögörsligt instrument, vars genomslag är beroende av konsekvent tillämpning, tillräckliga resurser och uthållighet från EU-kommissionen. Brister i implementeringen riskerar att urholka lagstiftningens avskräckande effekt.

Europeiska Demokratiskölden är det stora initiativet i nästa, fjärde, fas av EU:s arbete. Demokratiskölden syftar främst till att samla, samordna och ge strategisk riktning åt befintliga verktyg snarare än att införa ny lagstiftning. Ambitionen är att stärka demokratisk motståndskraft genom förbättrad lägesbild, skydd av val och medier samt ökat medborgarengagemang, både inom EU och i partnerländer.

I detta sammanhang har EU visat ett växande intresse för nationella modeller som kombinerar operativ analys, förmågehöjande arbete och strategisk samverkan. Särskilt har den svenska, och delvis den franska modellen lyfts fram i diskussioner om hur medlemsstaternas arbetssätt kan integreras i ett bredare europeiskt ramverk, trots skillnader i terminologi och institutionell struktur.

En genomgående slutsats i denna rapport är att EU i dag förfogar över ett brett men splittrat ekosystem av initiativ mot FIMI. Utmaningen ligger mindre i avsaknad av verktyg än i koordinering, konsekvent genomförande och strategisk fokusering. Det innebär både ansvar och möjligheter. Genom aktivt deltagande i EU:s strukturer är det möjligt att bidra till att forma utvecklingen av Demokratiskölden, stärka tillämpningen av DSA och motverka ytterligare fragmentering. Rapporten pekar på vikten av att EU i nästa steg prioriterar kvalitet framför kvantitet, fördjupar användningen av befintlig lagstiftning och säkerställer att arbetet mot FIMI förblir fokuserat, resultat-inriktat och långsiktigt hållbart.

⁷ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11-2015-INIT/en/pdf>

EU-S STRATEGISKA RAMVERK

Otillbörlig informationspåverkan rör ofta områden där medlemsstaterna har exklusiv kompetens, som nationell säkerhet och mediepolitik. Men när hoten manifesteras digitalt, påverkar inre marknaden eller får gränsöverskridande karaktär – vilket otillbörlig informationspåverkan nästan alltid gör – blir det legitimt för EU att agera.

Unionen har därmed etablerat en tvärfunktionell modell där FIMI hanteras genom existerande rättsområden: digital reglering, yttrandefrihet, cybersäkerhet och extern säkerhet. Det har gett utrymme för utvecklingen av ett omfattande, men fortfarande fragmenterat, åtgärdssystem.

FIGUR 1. ÖVERSIKT ÖVER CENTRALA EU-INITIATIV FÖR ATT MOTVERKA FIMI

DE VIKTIGASTE INITIATIVEN I KORTHET

Nedan följer en översikt över de beståndsdelar som tillsammans utgör den strategiska ramen för EU:s arbete mot otillbörlig informationspåverkan. Genomgången nedan visar en kombination av lagstiftning, strategiska policydokument och nya strukturer. Sammantaget handlar det om ett brett och differentierat ramverk snarare än ett enhetligt program. Denna mångfald av instrument är i sig ett kännetecken för EU:s FIMI-arbete.

Flera av de mest betydelsefulla delarna kommer att analyseras och diskuteras mer ingående i rapportens nästa avsnitt.

2015 – EUROPEISKA RÅDETS SLUTSATSER OM RYSK DESINFORMATION⁸

EU:s arbete mot otillbörlig informationspåverkan har i stor utsträckning formats av Europeiska rådets slutsatser sedan 2015, när medlemsstaterna uppmanade EU:s utrikeschef att ta fram en handlingsplan för strategisk kommunikation för att bemöta ryska desinformationskampanjer. Ett praktiskt resultat av det blev bildandet av East Strategic Communications Task Force på EU:s utrikestjänst.

2018 – HANDLINGSPLAN MOT DESINFORMATION⁹

EU:s första omfattande strategi mot desinformation (Action Plan Against Disinformation), framtagen inför Europaparlamentsvalet 2019. Planen etablerade strukturer för inhämtning, plattformssamarbete och strategisk kommunikation. Den utgör ett grunddokument för EU:s samordning inom området och lade grunden för fortsatt institutionalisering.

2018 – UPPFÖRANDEKODEN OM DESINFORMATION¹⁰

Uppförandekoden (Code of Practice on Disinformation) är ett verktyg för att stärka transparens och ansvarstagande hos digitala plattformar. Den uppdaterade versionen från 2022 är mer ambitiös än 2018 års kod och innehåller detaljerade åtaganden om politisk reklam och dataåtkomst.

2020 – GEMENSAMT MEDDELANDE OM ATT BEKÄMPA DESINFORMATION OM COVID-19¹¹

Pandemin aktualiserade hur hotaktörer kan utnyttja krissituationer för att sprida skadlig information. I meddelandet pekades Kina och Ryssland ut som aktörer bakom desinformationskampanjer. Dokumentet utvidgade FIMI-diskussionen till att även omfatta icke-valrelaterade kriser.

2020 – HANDLINGSPLANEN FÖR EUROPEISK DEMOKRATI¹²

European Democracy Action Plan (EDAP) breddade EU:s demokratiskydd till att även omfatta digitala hot. Den satte fokus på transparens i politisk reklam, ansvar för plattformar och stöd till fria medier. Planen integrerar FIMI-frågan i ett bredare samtal om att främja demokratin i stort.

⁸ <https://www.consilium.europa.eu/mediFa/21888/european-council-conclusions-19-20-march-2015-en.pdf>

⁹ https://commission.europa.eu/publications/action-plan-disinformation-commission-contribution-european-council-13-14-december-2018_en

¹⁰ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-disinformation>

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52020JC0008>

¹² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2250

2022 – DEN STRATEGISKA KOMPASSEN FÖR SÄKERHET OCH FÖRSVAR¹³

Med den strategiska kompassen (Strategic Compass) stärks kopplingen mellan säkerhet och otillbörlig informationspåverkan. FIMI identifieras här som ett centralt hybridhot, och dokumentet föreslår ökade investeringar i strategisk kommunikation och motståndskraft. I dokumentet föreslås för första gången formellt att EU ska utveckla en samlad verktygslåda för att motverka FIMI och andra hybridhot.

2022 – FÖRORDNINGEN OM DIGITALA TJÄNSTER¹⁴

Digital Services Act (DSA) är den viktigaste rättsliga grunden för EU:s förmåga att reglera plattformars ansvar för att hantera desinformation. Mycket stora plattformar (VLOPs) och sökmotorer (VLOS) måste identifiera och minska systematiska risker, inklusive desinformation och FIMI. Nationella tillsynsmyndigheter får en viktig roll.

2023 – EUROPEISKA MEDIEFRIHETSAKTEN¹⁵

European Media Freedom Act (EMFA) stärker mediernas motståndskraft genom ökad transparens i ägande och finansiering, och skydd av redaktionellt oberoende. Lagen adresserar indirekt FIMI genom att motverka inhemska och utländska försök att underminera oberoende journalistik.

2024 – FÖRORDNINGEN OM ARTIFICIELL INTELLIGENS¹⁶

Förordningen om artificiell intelligens (AI Act) utgör världens första heltäckande reglering av AI, och även om FIMI inte står i fokus, klassas vissa tillämpningar – såsom AI-system för valpåverkan eller spridning av deepfakes – som högrisk, vilket medför att dessa frågor behöver hanteras inom ramen för regelverket.

2024 – FÖRORDNINGEN OM POLITISK REKLAM¹⁷

Förordningen skärper EU:s ramverk för digital politisk kommunikation, bland annat genom att tydligt begränsa möjligheterna till riktad politisk reklam baserad på känsliga personuppgifter. Både plattformar och annonsörer åläggs långtgående skyldigheter, inte minst när det gäller transparens och offentlig redovisning av politisk finansiering.

2024 – NIINISTÖ-RAPPORTEN: SAFER TOGETHER¹⁸

Rapporten föreslår åtgärder för att stärka EU:s civila och militära beredskap. Den lyfter FIMI som ett återkommande hybridhot och argumenterar för förbättrade varningssystem, sektorsövergripande samordning och ökat civil-militärt samarbete för att möta komplexa kriser.

2025 – EUROPEISKA DEMOKRATISKÖLDEN¹⁹

Demokratiskölden (European Democracy Shield) syftar till att stärka den demokratiska motståndskraften – såväl inom unionen som i det närliggande grannskapet och i utvalda partnerländer. Det är ett ramverk som bland annat samordnar medlemsstaternas och EU-institutionernas arbete mot FIMI.

I nästa avsnitt presenteras en fördjupad genomgång av de mest centrala initiativen inom EU:s arbete för att motverka otillbörlig informationspåverkan.

¹³ https://www.EEAS.europa.eu/EEAS/strategic-compass-security-and-defence-1_en

¹⁴ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-services-act_en

¹⁵ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/protecting-democracy/european-media-freedom-act_en

¹⁶ https://commission.europa.eu/news-and-media/news/ai-act-enters-force-2024-08-01_en

¹⁷ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ%3AL_202400900

¹⁸ [5bb2881f-9e29-42f2-8b77-8739b19d047c_en](https://commission.europa.eu/document/2539eb53-9485-4199-bfdc-97166893ff45_en)

¹⁹ https://commission.europa.eu/document/2539eb53-9485-4199-bfdc-97166893ff45_en

EUROPEISKA DEMOKRATISKÖLDEN – NÄSTA STEG I KAMPEN MOT FIMI

Demokratiskölden är det senaste flaggskeppsinitiativet för att stärka den demokratiska motståndskraften – såväl inom unionen som i det närliggande grannskapet och i utvalda partnerländer. I november 2025 publicerade EU-kommissionen och utrikestjänsten ett gemensamt meddelande, där den presenteras i stora drag.

MEDDELANDET LYFTER TRE ÖVERGRIPANDE PRIORITERINGSOMRÅDEN:

- Stärkt lägesbild och responsförmåga för att skydda informationsmiljön
- Stärkta demokratiska institutioner, inklusive val och fria medier
- Ökad samhällelig motståndskraft och medborgarengagemang

Ingen ny lagstiftning föreslås.

ETT NYTT CENTER SKA BILDAS

Den konkreta kärnan i demokratiskölden är etableringen av det europeiska centret för demokratisk motståndskraft (European Centre for Democratic Resilience). Centret ska agera som ett nav för informationsdelning, operativ samverkan och kapacitetsuppbyggnad, och dess arbete ska inkludera EU-institutioner, medlemsstater, kandidatländer och potentiella kandidater. Meddelandet tydliggör ambitionerna att integrera ett brett spektrum av expertis.

Ambitionen är också att den ska integreras i och hänga ihop med andra befintliga system inom EU och i medlemsstaterna. Rapid Alert System (RAS)-nätverket nämns som en existerande struktur med liknande syfte som kan behöva integreras i det nya systemet. En särskild "stakeholder-plattform" ska koppla in civilsamhälle, faktagranskare och forskare.

Meddelandet betonar samtidigt att centret ska utvecklas utan att inskränka nationella mandat, och att medlemsstaternas kompetensområden ska respekteras. Utvecklingen ska ske gradvis och baseras på nationella behov.

BEFINTLIG EU-LAGSTIFTNING SKA IMPLEMENTERAS OCH FÖRDJUPAS

En annan central del i meddelandet är den befintliga EU-lagstiftningen som AI Act, DSA och EMFA, men det tillförs också verktyg som kompletterar regelverken. Ett DSA-incident- och krisprotokoll ska utvecklas för att snabbt kunna samla och styra insatser vid gränsöverskridande informationspåverkanskampanjer. Detta innebär direktkontakt med plattformar och koordinering med andra krismekanismer inom EU.

Ett särskilt fokus riktas mot techplattformarnas algoritmer. Genom DSA ska de stora techbolagen uppvisa mer systematiska riskbedömningar av hur deras rekommendationssystem påverkar demokratisk diskussion, särskilt i valperioder. Kommissionen planerar utökade stresstester och dialoger med plattformarna inför större val.

Enligt EU-kommissionens Generaldirektorat för rättsliga frågor och konsumentfrågor (DG JUST), som leder arbetet med demokratiskölden, är även följande EU-lagstiftning relevant att ta med i arbetet²⁰:

Initiativet om öppenhet kring utländsk lobbying (Democratic Transparency Initiative). Den presenterades inom ramen för Defence of Democracy-paketet år 2023 och syftar till att stärka öppenheten kring påverkan från tredjelandsaktörer, samt att minska risken för otillbörlig inblandning i EU:s demokratiska processer.²¹

²⁰ Ibid

²¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/defence-democracy-package_en

- EU-initiativ om skydd mot uppenbart ogrundade rättsprocesser för personer som deltar i den offentliga debatten, eller så kallade anti-SLAPP-direktivet. Direktivets syfte är att skydda journalister, forskare och civilsamhällesaktörer från rättsprocesser som används för att tysta kritiska röster.²²

FAKTAGRANSKARE SKA STÖDJAS

Ett europeiskt nätverk av faktagranskare ska etableras för att samla och harmonisera kapacitet över alla EU-språk. Det ska upprätta ett gemensamt faktagranskningsarkiv, tillgängligt för journalister och forskare, och erbjuda skydd för faktagranskare som utsätts för trakasserier. Samtidigt får European Media Digital Observatory (EDMO) ett utökat mandat för snabbare analys av pågående kampanjer, särskilt under val och kriser. En separat forskningsstruktur ska ge forskare tillgång till data från plattformar enligt DSA för att utveckla detektionstekniker, inklusive AI-baserade verktyg för att upptäcka deepfakes och automatiserad förstärkning.

VALINTEGRITET

Demokratiskölden omfattar även ett antal åtgärder för att stärka integriteten vid politiska val inom EU och i partnerländer. EU:s samarbetsnätverk för valfrågor (ECNE) ska användas mer systematiskt och utökas med nya tematiska områden, bland annat AI i val, finansiering av politiska partier och skydd av kandidater. Ett EU-gemensamt referensbibliotek med standarder för valprocesser ska tas fram, baserat på tidigare observationer och internationella riktlinjer. DSA-verktygslådan för val ska uppdateras för att hantera bland annat AI-genererade budskap.

MEDIERNAS OUMBÄRLIGA ROLL I ATT MOTVERKA FIMI

Mediesektorn lyfts fram som central, och flera av de föreslagna insatserna syftar till att minska både ekonomisk och strukturell sårbarhet. Demokratiskölden utgår från European Media Freedom Act (EMFA) och understryker särskilt behovet av att stärka oberoende journalistik genom förbättrad tillgång till data, ökad transparens kring medieäggande samt gemensamma kriterier för hantering av medieaktörer med kopplingar till tredje land. Parallellt eftersträvar EU att stödja utvecklingen av nya affärsmodeller och att skapa mer stabila finansieringsformer, bland annat genom program som möjliggör stöd till medier vid krissituationer eller vid påtryckningar.

Samtidigt avser EU att intensifiera användningen av sanktioner mot individer och organisationer som bedriver otillbörlig informationspåverkan riktad mot unionen eller kandidatländer. Inom ramen för EMFA ges medlemsstaternas medietillsynsmyndigheter dessutom tydligare förutsättningar att samordna åtgärder mot tredjelandsmedier som bedöms utgöra en säkerhetsrisk, inklusive möjligheter till licensindragning och begränsningar av distribution.

Ett frivilligt nätverk av influencers ska etableras för att förtydliga vilket ansvar dessa har, exempelvis vid politiska samarbeten och sponsrat innehåll.

DEMOKRATISKÖLDEN GÄLLER OCKSÅ KANDIDATLÄNDERNA OCH EU-GRANNSKAPET

Demokratiskölden har även en tydlig extern dimension som tydligt beskriver EU:s grannskap som en viktig arena i arbetet med demokratisk motståndskraft. Utrikes-tjänsten ges ett uttalat ägarskap över flera delar av genomförandet. Det innebär att demokratiskölden även blir ett instrument för EU:s utrikespolitik, där prioriterade regioner ska få stöd genom riktad strategisk kommunikation, ökad kapacitet hos lokala partners och informationsutbyte.

²² https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/democracy-eu-citizenship-anti-corruption/democracy-and-electoral-rights/protecting-journalists-and-human-rights-defenders-strategic-lawsuits-against-public-participation_en

SVERIGES POSITION TILL DEMOKRATISKÖLDEN

Sverige har i september 2025 lämnat ett informellt underlag, ett så kallat "icke-papper", till EU-kommissionen som utgångspunkt för arbetet med demokratiskölden.²³ I dokumentet poängteras att demokratiskölden bör bygga vidare på EU:s redan etablerade ramverk mot otillbörlig informationspåverkan och att nästa steg handlar om bättre samordning, effektivare användning av befintliga verktyg och en gemensam lägesbild. En central utgångspunkt är att EU behöver genomföra en systematisk kartläggning av nuvarande initiativ för att säkerställa resurseffektivitet och undvika fragmentering, samt lägga grunden för långsiktiga strategiska mål.

I underlaget uttrycker regeringen fördelar med att EU inrättar en mer permanent, samordnande struktur. En sådan struktur ska samla expertis från medlemsstater, EU-institutioner och andra relevanta aktörer. Regeringen lyfter även vikten av att medlemsstaterna utvecklar nationella expertfunktioner, alltså dedikerade enheter med ansvar för FIMI-frågor, som ska underlätta samordningen och bidra till gemensam EU-kapacitet.

Sverige understryker även behovet av att stärka EU:s kollektiva förmåga att svara på FIMI-aktiviteter, bland annat genom samordnade diplomatiska åtgärder. Slutligen anser Sverige att demokratiskölden måste ha en tydlig extern dimension: partnerländer, inte minst EU-grannar och Nato, behöver inkluderas.

UPPFÖRANDEKODEN OM DESINFORMATION

EU:s uppförandekod om desinformation (härefter "uppförandekoden" eller "koden") fungerar som en frivillig överenskommelse mellan EU och digitala plattformar för att stärka transparens, innehållsmoderering och ansvarstagande. Den antogs 2018 och uppdaterades kraftigt 2022.²⁴

Den ursprungliga versionen från 2018 byggde på frivilliga åtaganden och innehöll relativt breda, övergripande formuleringar om att motverka falsk information online. Den uppdaterade versionen från 2022 var betydligt mer ambitiös och detaljerad.²⁵ Den innehåller krav på större transparens kring politisk reklam, begränsning av intäktsmöjligheter för aktörer som sprider desinformation, samt nya mekanismer för att ge forskare och faktagranskare tillgång till relevant data från plattformarna. Dessutom infördes ett system för regelbunden rapportering och övervakning via en särskild "Transparency Centre"-plattform, vilket gör uppförandekoden mer bindande i praktiken och stärker kopplingen till DSA.

X (tidigare Twitter) valde i maj 2023 att lämna uppförandekoden.²⁶ Beslutet kom efter att koden hade stärkts 2022. Plattformen motiverade inte sitt avhopp offentligt, men enligt EU-kommissionen innebär det att X nu måste visa att de kan leva upp till kraven i DSA på egen hand, utan det stöd och den samordning som deltagandet i uppförandekoden ger.²⁷

Även om uppförandekoden inte är juridiskt bindande fungerar den som en central benchmark i EU:s arbete mot desinformation. Deltagande ses som ett tydligt kvitto på att en plattform är beredd att samarbeta och tar problemet på allvar. Trots att X har valt att lämna koden betonar EU-kommissionen att den fortsatt utgör ett av unionens mest betydelsefulla verktyg för att motverka desinformation och att arbetet med att utveckla och tillämpa koden därför kommer att fortsätta oförändrat.²⁸

²³ <https://www.regeringen.se/contentassets/9266e2afaf2b465c933ac560780328b2/non-paper-by-sweden-eu-democracy-shield.pdf>

²⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-disinformation>

²⁵ Ibid

²⁶ <https://www.reuters.com/technology/twitter-cannot-hide-eu-rules-after-exit-code-eus-breton-says-2023-05-26/>

²⁷ <https://techcrunch.com/2023/05/27/elon-musk-twitter-eu-disinformation-code/>

²⁸ Intervju med DG CNECT, 2025

EU-kommissionens bedömning är att det inte ligger i andra plattformars intresse att följa X:s exempel. Deltagande i koden stärker både deras trovärdighet och deras förmåga att leva upp till kraven i Digital Services Act, vilket sammantaget gör fortsatt engagemang mer fördelaktigt än ett utträde.

Frivilligheten i koden har länge varit omstridd, särskilt eftersom plattformarna inte alltid visade tillräcklig samarbetsvilja. Behovet av bindande regler växte därför successivt och mynnade till slut ut i förordningen om digitala tjänster (DSA).

FÖRORDNINGEN OM DIGITALA TJÄNSTER (DSA)

DSA är den centrala lagstiftning som reglerar de stora sociala medieplattformarnas och sökmotorernas²⁹ ansvar inom EU.³⁰ Den implementerades i februari 2024 för alla plattformar inom EU. Syftet är att etablera en gemensam standard för hanteringen av olagligt innehåll, öka transparensen kring algoritmer, annonsering och dataanvändning samt stärka samarbetet mellan plattformar och myndigheter. Plattformarna åläggs bland annat att genomföra riskbedömningar, möjliggöra extern granskning och underlätta för användare att rapportera skadligt innehåll. Vid överträdelser kan böter uppgå till sex procent av den globala årsomsättningen.

Även om termerna desinformation, otillbörlig informationspåverkan eller FIMI inte förekommer explicit i lagtexten, ställer DSA krav på att plattformar ska identifiera och hantera systemrisker, inklusive hot mot valprocesser och det offentliga samtalet. Generaldirektoratet för kommunikationsnät, innehåll och teknik (DG CNECT) ansvarar för övervakning av plattformarnas efterlevnad.

För att implementera DSA på nationell nivå utser varje medlemsland en eller flera myndigheter till så kallade nationella digitala samordnare (Digital Services Coordinators - DSCs). Dessa ges mandat att självständigt reglera de mindre plattformarna. I Sverige har Post- och telestyrelsen (PTS) och Mediemyndigheten utsetts till DSC.

Tillsammans bildar dessa ansvariga myndigheter ett oberoende expertorgan som kallas Europeiska nämnden för digitala tjänster (European Board for Digital Services - EBDS).³¹ De ska samordna tillsynen, främja en enhetlig tillämpning av reglerna och ge EU-kommissionen rådgivande stöd i frågor som rör digitala tjänster. Inom EU-kommissionen är det DG CNECT som leder arbetsgrupp fyra, som särskilt fokuserar på val, FIMI och desinformation.³²

En återkommande utmaning är att flera medlemsstater har varit sena med att utse sin DSC, och även när så har skett har myndigheterna ofta tilldelats otillräckliga resurser för att kunna fullgöra sitt uppdrag. EU-kommissionen har därför vidtagit rättsliga åtgärder mot de medlemsstater som inte uppfyllt sina skyldigheter enligt DSA, bland annat för att utse eller stärka sina digitala samordnare.³³

Inför EU-valet 2024 har DG CNECT tagit fram en särskild verktygslåda för nationella digitala samordnare. Det innehåller bland annat vägledning om hur nationella tillsynsmyndigheter ska arbeta för att upptäcka, hantera och förebygga spridning av desinformation och FIMI i samband med val.³⁴

²⁹ Very Large Online Platforms / VLOPs och Very Large Online Search Engines / VLOSEs

³⁰ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-services-act_en

³¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/dsa-board>

³² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/dsa-board-working-groups>

³³ <https://www.harneys.com/our-blogs/regulatory/the-european-commission-takes-actions-against-five-eu-member-states-for-insufficient-implementation-of-the-digital-services-act>

³⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/media-freedom>

Ett viktigt steg i implementeringen av DSA är den så kallade genomförande-förordningen (Implementing Regulation), som trädde i kraft den 1 juli 2025 och fastställer harmoniserade mallar och tidsramar för transparensrapporter. Förordningen introducerar även nya krav på hur plattformar ska lämna motiveringar till varför innehåll har tagits bort eller begränsats.³⁵

Den första formella sanktionen under DSA kom i december 2025, i och med EU-kommissionens beslut att bötfälla plattformen X med 120 miljoner euro för bristande efterlevnad av DSA:s transparens- och konsumentskyddsbestämmelser.³⁶ Kommissionen konstaterar att X har åsidosatt centrala skyldigheter, bland annat genom ett verifieringssystem som vilseleder användare, en annonsdatabas som inte fungerar i enlighet med regelverket samt otillräcklig dataåtkomst för oberoende forskare.

De starka reaktionerna på beslutet från amerikanska politiska företrädare illustrerar hur EU:s teknikreglering har fått en ännu tydligare geopolitisk dimension.³⁷

En tydlig begränsning med DSA är tempot. EU-kommissionen är tydlig med att DSA inte är utformad för att reagera snabbt eller för att möjliggöra nedtagningar av enskilda FIMI-kampanjer i realtid. I stället är arbetet långsiktigt, där fokus ligger på att göra grundliga samlade bedömningar över längre tidsperioder. Syftet är att kunna bevisa att en plattform systematiskt har brutit mot DSA, snarare än att agera direkt mot enskilda fall av otillbörlig informationspåverkan.³⁸ Målet med det DSA-responsprotokoll som föreslås i demokratiskölden är dock att kunna agera snabbare i kris.

AI-FÖRORDNINGEN (AI ACT)

EU-kommissionen, genom DG CNECT, har en central roll i implementeringen av AI-förordningen, bland annat genom att driva EU AI Office. Detta organ har mandat att övervaka, utvärdera och säkerställa efterlevnad för så kallade general-purpose AI-modeller (GPAI). GPAI är kraftfulla AI-system som tränats på stora datamängder och kan användas för en mängd olika tillämpningar, snarare än att vara utvecklade för ett enda specifikt ändamål. AI Office ska utveckla metoder för riskbedömning, göra tekniska utvärderingar av modeller, ingripa vid misstänkt icke-efterlevnad samt ta fram vägledningar och sekundära rättsakter för att underlätta den praktiska tillämpningen av AI-förordningen.³⁹

Utöver tillsynsansvaret fungerar DG CNECT genom AI Office som en samordnande nod för EU-övergripande styrning och samarbete mellan medlemsstaternas tillsynsmyndigheter, AI Board, samt olika expert- och rådgivande forum. AI Office stödjer utvecklingen av frivilliga uppförandekoder (Codes of Practice), innovationsfrämjande åtgärder och kapacitetsbyggande insatser, särskilt riktade till små och medelstora företag. En åtgärd för att främja innovation är "regulatory sandboxes", som är kontrollerade testmiljöer där företag kan utveckla och pröva nya teknologier, som AI-lösningar, under tillsyn av myndigheter men med tillfälliga lättnader från vissa regelkrav.⁴⁰

³⁵ <https://www.eu-digital-services-act.com/>

³⁶ Commission fines X €120 million under the Digital Services Act

³⁷ <https://www.politico.com/news/2025/12/05/an-attack-on-all-american-tech-platforms-trump-admin-decries-eus-fine-on-musk-x-00678891>

³⁸ Ibid

³⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/ai-office>

⁴⁰ <https://artificialintelligenceact.eu/the-ai-office-summary/>

DG CNECT ansvarar även för att ta fram en Code of Practice kopplat till artikel 50 i AI-förordningen, som har bäring på spridning av AI-genererad desinformation.⁴¹ Artikel 50 ställer krav på transparens i användningen av AI-system. Bestämmelsen omfattar situationer där människor interagerar med AI, där AI genererar text, bild, ljud eller video, samt där tekniken används för känslöanalys eller biometrisk kategorisering.⁴² I dessa fall måste det framgå på ett klart och begripligt sätt att innehållet har skapats eller påverkats av artificiell intelligens. Syftet är att säkerställa att användare inte vilseleds och att det alltid finns en möjlighet att identifiera artificiellt innehåll, vilket kan leda till att spridning av falskt eller vilseledande innehåll begränsas överlag, och till att minska risken för att utländska aktörer använder AI som ett verktyg för otillbörlig informationspåverkan.

En central fråga kopplat till AI-förordningen och otillbörlig informationspåverkan rör i vilken utsträckning hotaktörer försöker "förgifta" stora språkmodeller genom att systematiskt sprida omfattande mängder desinformation i det syftet. Denna risk kräver en ansats som förenar cybersäkerhet, informationspåverkansanalys och teknisk AI-tillsyn. Både på EU-nivån och nationella aktörer behöver etablera gemensamma indikatorer, metoder för tidig upptäckt och motåtgärder. Insatser görs redan från såväl AI-företag som forskarsamhället, och EU-kommissionen står under ett växande tryck att intensifiera arbetet – inte minst från Europaparlamentets sida.

AI Act befinner sig mitt i implementeringsfasen inom EU:s medlemsstater. I Sverige deltar flera myndigheter i arbetet med att förbereda den nationella implementeringen, bland annat MPF.

En central utmaning gäller balansen mellan ett proportionerligt regelverk och behovet av att säkerställa effektiv tillsyn av AI-teknologi, vilka kräver avancerad expertis och harmoniserade metoder inom hela unionen. Det ställer betydande krav på medlemsstaternas myndigheter att både utveckla och samordna sin kompetens.

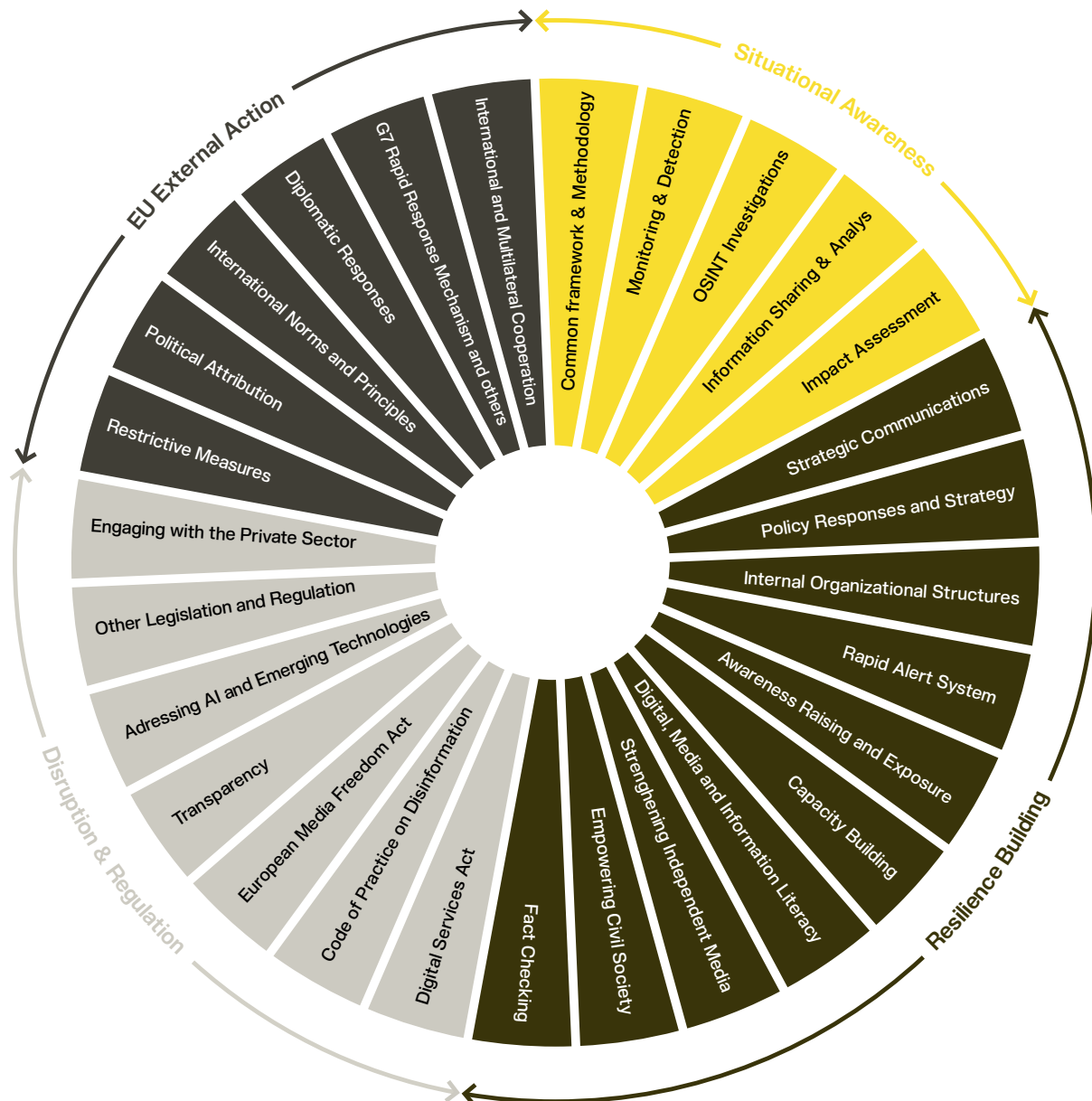
AI-förordningen kan fungera som ett viktigt stöd i det svenska arbetet mot otillbörlig informationspåverkan. Tydligare transparensregler, tillsyn och harmoniserade standarder skapar bättre förutsättningar för att upptäcka missbruk av generativ AI och begränsa möjligheterna för främmande makt att använda tekniken som verktyg. Samtidigt finns ett fortsatt behov av att studera hur syntetiskt innehåll samspelar med människor, vilka indikatorer som mest effektivt avslöjar koordinerad manipulation, och vilken teknisk kompetens Sverige behöver bygga upp för att fullt ut delta i den EU-gemensamma tillsynen.

⁴¹ Intervju med DG CNECT, 10 september, Bryssel

⁴² <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>

EU-S METOD

FIMI TOOLBOX

FIGUR 2. EU FIMI TOOLBOX

EU FIMI Toolbox (fortsättningsvis även kallad verktyglådan) är ett ramverk utvecklat av EU:s utrikestjänst, för att ge unionen en samlad, operativ förmåga att identifiera, analysera och motverka FIMI.

Verktyglådan växte fram som ett svar på behovet av ett mer heltäckande ramverk. Europeiska utrikestjänsten skapade en gemensam metodik för att förstå otillbörlig informationspåverkan som ett beteende, inte enbart som spridning av falskt eller manipulativt innehåll. Detta synsätt förklarar varför verktyglådan är strukturerad kring hotaktörers mönster, strategier och verktyg, och inte endast deras budskap.

Verktyglådans övergripande syfte är att skapa en sammanhängande kedja av funktioner: från tidig inhämtning och bearbetning av FIMI-incidenter till diplomatisk respons. Den är därmed inte ett enskilt dokument, utan en växande samling metoder, tekniker, riktlinjer och analysprodukter som används inom EU:s utrikes- och säkerhetsarbete.

VERKTYGSLÅDANS FYRA HUVUDELAR

SITUATIONSMEDVETENHET

En heltäckande situationsmedvetenhet (situational awareness) är en grundförutsättning för att kunna utforma effektiva motåtgärder mot FIMI. EU måste både identifiera budskap och förstärkande konton, men även gå djupare och förstå bakomliggande narrativ, samband och struktur.

EU använder här en metod baserad på taktiker, tekniker och procedurer (TTPs), inspirerad av cybersäkerhetsanalys. Genom att följa beteendemönster och organisatoriska strukturer snarare än enskilda budskap kan EU identifiera operationer, koordinationsmönster och aktörer som uppträder konsekvent över tid.⁴³

Detta kräver en kombination av datavetenskapliga metoder (kartläggning av nätverk och infrastruktur) och samhällsvetenskapliga bedömningar (analyser av narrativ, målgrupper och kontextuell förståelse) för att återskapa helheten av en FIMI-operation. På så sätt utgör situationsmedvetenheten inte en enskild funktion, utan ett sammanhållet analytiskt kretslopp som gör det möjligt att förstå hur en kampanj är uppbyggd, vilka mekanismer som driver den och vilka sårbarheter den försöker exploatera.

Arbetet vilar på tre huvudkomponenter: datainsamling, kategorisering och informationsdelning. Datinhämtningen sker huvudsakligen genom öppna källor (OSINT).⁴⁴ OSINT-arbetet omfattar bland annat identifiering av artificiellt skapade förstärkningsnätverk (Coordinated Inauthentic Behaviour - CIB), klonade webbplatser och andra tekniker som används för att maskera otillbörlig informationspåverkan.

Den andra komponenten är kategorisering. Ramverket som EU använder för detta ändamål heter DISARM (Disinformation Analysis and Risk Management), som är ett öppet analysverktyg som utvecklats för att systematiskt beskriva, kartlägga och förstå bland annat FIMI-kampanjer.⁴⁵ Mycket av terminologin och metodiken är hämtad från cybersäkerhetssektorn. Genom att tillhandahålla en gemensam taxonomi för hur en FIMI-händelse är strukturerad gör DISARM det möjligt för analytiker att arbeta utifrån en tydligt definierad och jämförbar modell. Därigenom kan både synliga och mer subtila inslag i en påverkanskampanj dokumenteras, analyseras och följas över tid, vilket skärper precisionen i bedömningarna och stärker interoperabiliteten mellan organisationer.

Den tredje komponenten är gemensam analys och informationsdelning, där EU sammanställer lägesbilder som delas med medlemsstater, EU-institutioner och relevanta internationella partner.

⁴³ Mer information om TTPs finns här: https://www.EEAS.europa.eu/EEAS/information-integrity-and-countering-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en

⁴⁴ https://www.EEAS.europa.eu/EEAS/how-detect-analyse-identity-based-disinformationfimi-practical-guide-conduct-open-source_en

⁴⁵ <https://www.disarm.foundation/>

FÖRMÅGEHÖJANDE ÅTGÄRDER

Motståndskraft utgör verktygslådans andra huvuddel och handlar om att stärka demokratiska institutioner, samhällsaktörer och allmänhetens förmåga att stå emot otillbörlig informationspåverkan. Arbetet omfattar informationsinsatser, utbildning och kapacitetsutveckling både inom och utanför EU, liksom etableringen av långsiktiga strukturer för samverkan och kunskapsdelning mellan relevanta aktörer.

Ett exempel är FIMI-ISAC (Information Sharing and Analysis Centre), som etablerades 2023. Forumet samlar EU-institutioner, medlemsstater, forskare, civilsamhällsaktörer och privata företag för att dela data, bedömningar och analytiska slutsatser. Genom detta utvecklas en gemensam och löpande uppdaterad lägesbild, vilket minskar risken för fragmenterade analyser och bidrar till mer samordnade och träffsäkra åtgärder.

Även strategisk kommunikation är en viktig komponent i arbetet med att bygga motståndskraft. EUvsDisinfo, som är en del av EU:s utrikes tjänst, fungerar här som EU:s främsta nav för att synliggöra, analysera och kontextualisera FIMI mot EU.⁴⁶ Syftet är inte enbart att bemöta falska påståenden, utan också att stärka allmänhetens förståelse av hur otillbörlig informationspåverkan fungerar och hur den utvecklas över tid.

REGLERING

Den tredje delen av verktygslådan handlar om att aktivt störa, försvåra eller begränsa FIMI-aktörers möjligheter att sprida sitt innehåll. I praktiken sker detta främst genom regleringsåtgärder och krav på ökad transparens i den digitala informationsmiljön.

Förordningen om digitala tjänster (DSA), som tidigare beskrivits, spelar här en central roll. Denna form av strukturell störning är avgörande eftersom den minskar både räckvidd och tempo för hotaktörerna.

Andra relevanta rättsakter och regelverk har behandlats i föregående avsnitt.

UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITISK RESPONS

Den fjärde huvudkomponenten består av de åtgärder EU vidtar externt – diplomatiskt, säkerhetspolitiskt och ibland genom sanktioner. Syftet är att visa att otillbörlig informationspåverkan har en kostnad och att avskräcka från ytterligare angrepp.

Ett tydligt exempel är EU:s beslut 2022 att begränsa sändning och distribution av statsstyrda propagandakanaler som RT och Sputnik inom unionen.⁴⁷ Beslutet var en markering om att propagandakanaler som aktivt deltar i hybridpåverkan inte ska kunna nyttja EU:s medieinfrastruktur.

Därtill använder EU:s verktygslåda för att förbereda samordnade diplomatiska svar, informera partnerländer och bidra till internationella sanktioner när FIMI-aktörer kan knytas till statsstyrd destabiliseringsverksamhet. På så sätt fungerar verktygslådan även som stöd för EU:s utrikespolitiska helhetsrespons.

⁴⁶ <https://euvsdisinfo.eu/>

⁴⁷ <https://consilium-europa.libguides.com/Kremlin-Disinformation/EU>

EU:S HYBRIDVERKTYGSLÅDA

EU:s hybridverktygslåda (EU Hybrid Toolbox) etablerades 2022, precis som FIMI toolbox, som ett resultat av den säkerhetspolitiska färdplanen Strategic Compass. Europeiska rådet beslutade samma år att införa en gemensam europeisk struktur för att identifiera och motverka hybridkampanjer.⁴⁸ Hybridverktygslådan samlar civila, militära, och diplomatiska instrument i ett gemensamt ramverk som gör det möjligt att upptäcka, analysera och hantera hybridhot – från cyberangrepp och sabotage mot kritisk infrastruktur till otillbörlig informationspåverkan och ekonomiska påtryckningar. Innan denna bredare ram etablerades hade EU redan utvecklat FIMI Toolbox. Hybridverktygslådan bygger vidare på den metodik som etablerades inom FIMI-området, men skalar upp dem för att hantera hela spektrumet av hybridangrepp.

I praktiken aktiveras hybridverktygslådan när en medlemsstat rapporterar en hybridincident eller begär stöd. En central funktion är EU Hybrid Fusion Cell inom EU Intelligence and Situation Centre (INTCEN).⁴⁹ Hybrid Fusion Cell samlar underrättelser och tekniska indikatorer från medlemsstaternas säkerhetstjänster, cybermyndigheter, EU:s utrikestjänst och andra relevanta organ. Syftet är att skapa en samlad europeisk lägesbild och bedöma incidentens omfattning, aktörskopplingar och syfte.

Hybridverktygslådan innehåller också konkreta verktyg. Den har använts för att samordna sanktioner mot individer och organisationer involverade i destabiliserande hybridaktiviteter. En annan praktisk tillämpning är det stöd som getts till Litauen och Lettland efter intensiva hybridaktiviteter vid deras gränser, där EU skickade expertteam inom gränsförvaltning, strategisk kommunikation och cyberanalys. EU har även mobiliserat tekniskt och analytiskt stöd vid misstänkta angrepp mot kritisk infrastruktur, som i samband med incidenterna kring Nord Stream-ledningarna, där hybridverktygslådan användes för att koordinera informationsutbyte och gemensamma hotbedömningar.⁵⁰

Ett mer formaliserat instrument inom hybridverktygslådan är EU Hybrid Rapid Response Teams, etablerade 2024. Dessa multidisciplinära team består av experter inom cyberförsvar, energisäkerhet, strategisk kommunikation, gränssäkerhet och underrättelseanalys. Under 2024 bistod EU bland annat Moldavien, som begärt stöd efter att ha utsatts för omfattande hybridpåverkan riktad mot deras valprocesser och energisektor. Teamen, där bl.a. Sverige genom MPF deltog, bidrog med riskbedömningar, tekniskt stöd och rådgivning om motåtgärder.⁵¹

Relationen mellan Hybrid Toolbox och FIMI Toolbox är nära. FIMI-verktygslådan utvecklades först och utgör EU:s specialiserade ram för att analysera och motverka otillbörlig informationspåverkan. Hybridverktygslådan bygger vidare på denna grund och integrerar otillbörlig informationspåverkan med cyber, fysisk säkerhet, diplomati och samhällsberedskap. FIMI-analys utgör i många fall det första tecknet på en bredare hybridkampanj, vilket gör att FIMI-verktygslådan ofta fungerar som ingångspunkt för att aktivera åtgärder inom hybridverktygslådan.

⁴⁸ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/21/council-conclusions-on-a-framework-for-a-coordinated-eu-response-to-hybrid-campaigns/>

⁴⁹ <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/hybrid-threats/>

⁵⁰ https://docs.ie.edu/GPC/3_AAFF_short%20CGP_Strengthening%20Europe%27s.pdf

⁵¹ Ibid

INSTITUTIONELL ARKITEKTUR

Detta kapitel ger en översikt över hur EU:s arbete mot utländsk otillbörlig informationspåverkan är organiserat och hur ansvaret är fördelat mellan olika institutioner.

EUROPEISKA UTRIKESTJÄNSTEN (EEAS)

Europeiska utrikestjänsten (European External Action Service - EEAS) är EU:s diplomatiska och utrikespolitiska förvaltning, med ansvar för att samordna och genomföra unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

Det första konkreta institutionella steget som EU tog för att motverka FIMI kom 2015, då EEAS fick i uppdrag av medlemsstaterna (EU-rådet) att skapa ett kommunikationsteam för att "motverka rysk desinformation".

Teamet placerades inom direktoratet som då hette Interinstitutional relations, Policy coordination and Public diplomacy och fick namnet East Strategic Communications Task Force. I början bestod det av ett tiotal medarbetare där majoriteten var utsänd personal från medlemsstaterna. Sverige hade, nästan sedan starten, utsänd personal inom STRAT-direktoratet – först via MSB och senare genom MPF. Även FBA har sekonderad personal placerad i samma direktorat.

STRAT spelade också en nyckelroll i utvecklingen och implementeringen av EU FIMI Toolbox. Det egna arbetet organiserades till viss del utifrån verktygslådans fyra komponenter: situationsmedvetenhet, motståndskraft, reglering och diplomatiska insatser.

En ännu viktigare strukturprincip för STRAT var dock geografisk uppdelning – det delades in i fyra "Task Forces" (i fortsättningen benämnda "arbetsgrupp"): East, Western Balkans, South och Sub-Saharan Africa. En arbetsgrupp som formellt inte räknas som sådan, men täcker ett tydligt geografiskt område, är arbetsgruppen som motverkar FIMI från Kina.⁵²

⁵² https://www.EEAS.europa.eu/EEAS/strategic-communication-task-forces-and-information-analysis_en

DIREKTORATET FÖR STRATEGISK KOMMUNIKATION (STRAT)

Direktoratet för strategisk kommunikation (STRAT) är uppdelat i fyra avdelningar:

- **STRAT.1** arbetar med framtidsinriktad analys och strategiska insikter. Avdelningen håller nära kontakt med tankesmedjor, arrangerar tematiska möten och rundabordsamtal samt ansvarar för särskilda områden, till exempel religiös diplomati.
- **STRAT.2** ansvarar för EU:s externa kommunikation. Avdelningen sköter unionens sociala mediekonton, planerar evenemang och arbetar med public diplomacy och kulturella initiativ – det vill säga allt som handlar om att bygga och vårda EU:s globala varumärke.
- **STRAT.3** Avdelningen kallas Strategic Communication, Regional Teams and Coordination of Task Forces, och fokuserar både på strategisk kommunikation och på att motverka FIMI i specifika regioner.
- **STRAT.4**, med namnet Information Integrity and Countering FIMI, har i uppdrag att hantera FIMI utifrån ett hotaktörsperspektiv, med fokus på vad Ryssland och Kina gör globalt. Avdelningen är indelad i fem team, organiserade både efter hotaktör och tematik.

I de följande avsnitten är det enbart dessa två avdelningar – de som arbetar direkt med FIMI – som kartläggs närmare.

GEOGRAFISKA TASK FORCES – STRAT 3

East StratCom Task Force fick initialt i uppdrag att motverka desinformation i EU:s omedelbara grannskap. Arbetet visade dock snabbt att ett effektivt bemötande av FIMI i komplexa geografiska kontexter kräver djupgående språklig och regional expertis. Denna insikt lade grunden för skapandet av specialiserade team: för Västra Balkan (2018), Mellanöstern och Nordafrika (2018), samt Afrika söder om Sahara (2023).

Arbete pågår med att etablera ytterligare arbetsgrupper med regional inriktning mot Amerika (Nord-, Central- och Sydamerika) samt Asien. Dessa enheter kommer också att ges mandat att motverka FIMI. De kommer att följa och motverka aktivitet från utpekade hotaktörer, som Ryssland och Kina, i dessa regioner, i linje med det arbete som andra arbetsgrupper redan bedriver.

De regionala teamens centrala uppgift är att bedriva proaktiv strategisk kommunikation. Det innebär att bistå EU:s höga representant, EEAS som organisation, samt andra EU-institutioner med rådgivning, beslutsunderlag och konkreta kommunikationsprodukter. Arbetsgrupperna ansvarar även för att samordna kommunikationen inför och under EU:s toppmöten.

En annan central del av uppdraget är att motverka FIMI i respektive region. Arbetet bedrivs i linje med de fyra pelarna i EU:s verktygslåda och innebär ett helhetsansvar för att identifiera, analysera och motverka FIMI. Det praktiska genomförandet skiljer sig dock åt mellan olika team beroende på regionala förutsättningar, tillgängliga resurser och politiskt mandat.

EAST STRATCOM TASK FORCE

I dagsläget består East StratCom Task Force (ESTF) av experter med bakgrund inom kommunikation, journalistik, diplomati och policyanalys.

Precis som för alla geografiska teamen är ESTF:s mandat tudelat. Dels ska enheten stärka EU:s strategiska kommunikation gentemot länderna i det östliga partnerskapet, Ryssland och Centralasien, dels ska den identifiera, analysera och motverka FIMI i linje med EU:s verktygslåda.

EUvsDisinfo är flaggskeppsprojektet och utgör EU:s mest kända verktyg för att synliggöra och bemöta FIMI.⁵³ Plattformen lanserades 2015 och har sedan dess samlat och analyserat över 18 000 fall av dokumenterad desinformation. Databasen är tillgänglig på flera språk och uppdateras kontinuerligt med nya exempel och analyser. Verksamheten omfattar regelbunden publicering av analyser och den veckovisa Disinformation Review. Innehållet riktar sig till allmänhet, journalister, akademien, NGO:er och beslutsfattare både inom och utanför EU. ESTF driver även kampanjer på lokala språk och via sociala medier, där EUvsDisinfo-kontot når upp till två miljoner visningar per månad.⁵⁴

ESTF genomför också utbildningar och träningar om FIMI i EU:s östra grannskap och i Centralasien.

WESTERN BALKANS STRATCOM TASK FORCE

Western Balkans StratCom Task Force (WBTF) inrättades av Europeiska rådet 2018, parallellt med Task Force South. Det sågs som ett naturligt nästa steg i att förverkliga det som redan betonades vid bildandet av ESTF 2015, att EU:s grannskap ska prioriteras, både vad gäller proaktiv strategisk kommunikation och motverkande av FIMI.

Västra Balkan utgör en särskilt gynnsam miljö för otillbörlig informationspåverkan: mediekunnigheten är bland de lägsta i Europa, demokratiska institutioner är svaga, tilliten till myndigheter är låg, och professionell journalistik befinner sig i djup kris.

Regionens strategiska betydelse förstärks av att fem av sex länder är kandidatländer till EU-medlemskap (varav tre också är medlemmar i Nato). Utvidgningsfrågan är en prioritet för EU. Västra Balkan har också lång erfarenhet av processen, med lärdomar som kan komma till nytta för länder som Ukraina och Moldavien. Det finns dessutom påtagliga likheter mellan hur Ryssland agerar i dessa områden: samma FIMI-mönster kan identifieras, och snarlika motstrategier krävs.

I båda fallen är hotaktörerna inte bara närvarande i informationsmiljön utan även aktiva inom hela spektrumet av hybridpåverkan. Deras närvaro är fysisk – exempelvis genom kyrkor och kulturella institutioner, samt medial, genom egna nyhetskanaler som RTBalkan och SputnikSrbija.⁵⁵

I regioner med hög komplexitet är det avgörande att EU:s kommunikation speglar lokal kontext och undviker att förstärka spänningar. Förståelsen för dessa nyanser är också central för att kunna analysera och motverka FIMI riktad mot Västra Balkan. Aktörer som Ryssland exploaterar ofta etniska motsättningar och historiska oförrätter för att undergräva stabilitet och öka sitt inflytande.

⁵³ <https://euvsdisinfo.eu/>

⁵⁴ <https://euvsdisinfo.eu/reads/>

⁵⁵ <https://stratcomcoe.org/publications/russias-footprint-in-the-western-balkan-information-environment-susceptibility-to-russian-influence/216>

TASK FORCE SOUTH

Task Force South (TFS) kartlägger, analyserar, och motverkar FIMI i Mellanöstern och Nordafrika (MENA). Det görs delvis genom att utveckla proaktiva kommunikationsstrategier och kampanjer i nära samordning med EU:s delegationer och andra EU-institutioner, och genom att bidra till en sundare informationsmiljö i MENA-regionen. Detta sker dels genom stöd till oberoende journalister, dels genom insatser som stärker civilsamhällets motståndskraft mot desinformation och FIMI.

I samarbete med EU:s regionala mediekontor i Amman har TFS lanserat de officiella socialamedie-kontona "EU på arabiska" på X, Instagram och Facebook, samt bistår arbetet med EU:s arabiskspråkiga talesperson. Sedan inrättandet har talespersonen byggt upp en betydande närvaro i sociala medier och nått ut till stora målgrupper.

SUB-SAHARAN AFRICA STRATCOM TASK FORCE

Sub-Saharan Africa Stratcom Task Force (SSA TF) inrättades i maj 2023 och är därmed den nyaste arbetsgruppen.

Huvuduppgifterna för teamet är att följa informationsmiljön i Afrika söder om Sahara, stärka EU:s profil genom strategisk kommunikation samt bygga motståndskraft mot FIMI och desinformation. SSA TF samarbetar med EU-delegationerna i regionen, samt med civilsamhället, medieaktörer och andra aktörer lokalt och regionalt. Bland annat arrangeras större studiebesök för afrikanska journalister i Bryssel.

Under 2025 har SSA TF även lanserat kommunikationskampanjen Above the Noise. Kampanjens syfte är att ta ett första steg mot att synliggöra EU:s närvaro i en region som länge upplevt sig försummad av unionen, till förmån för andra aktörer som Kina och Ryssland. Inom ramen för kampanjen intervjuas unga i Benin, Tchad, Ghana, Nigeria och Sydafrika.⁵⁶

CONNECTING GLOBAL MEDIA COMMUNITIES-KONFERENSEN

STRAT 3 driver årligen ett flaggskeppsinitiativ Connecting Media Communities. Konferensen, som lanserades 2023, syftar till att etablera en långsiktig plattform där medieaktörer från olika regioner kan utbyta erfarenheter, fördjupa sin förståelse för FIMI och desinformation samt stärka den nationella och regionala motståndskraften.

Inom ramen för projektet har evenemang hållits i Bosnien och Hercegovina⁵⁷, Moldavien⁵⁸ och Kosovo⁵⁹, med omkring 100 deltagare från hela världen vid varje tillfälle. Journalister har även fått möjlighet att besöka Ukraina och rapportera från frontlinjen av Rysslands aggression.⁶⁰

⁵⁶ https://www.EEAS.europa.eu/EEAS/EEAS-strategic-communication-task-forces_en

⁵⁷ Worldwide media communities gathered in Sarajevo to tackle disinformation | EEAS

⁵⁸ Connecting Media Communities: 3rd Stop in Moldova | EEAS

⁵⁹ Global Media Communities Gather in Pristina, Kosovo to Fight Disinformation | EEAS

⁶⁰ Connecting Media Communities – study trip to Ukraine and Poland for journalists | EEAS

INFORMATION INTEGRITY AND COUNTERING FIMI – STRAT 4

Avdelningen är indelad i fem team, organiserade både efter hotaktör och tematik:

- Data Team – ansvarar för inhämtning, analys och metodutveckling.
- Ryssland – kartlägger, analyserar och bemöter ryskt FIMI.
- Kina – kartlägger och analyserar kinesiskt FIMI.
- Common Security and Defence Policy (CSDP) – integrerar arbetet mot FIMI i EU:s bredare säkerhets- och försvarspolitik och stödjer EU:s civila missioner i att motverka FIMI.
- Policy, Strategy and Partnerships Team (PSP) – bevakar relevant EU-lagstiftning, deltar i internationella samarbeten, leder större projekt

DATATEAMET – INHÄMTNING, ANALYS, METODUTVECKLING ⁶¹

Fokus för inhämtningen ligger främst på Ryssland och Kina och hur dessa påverkar EU:s institutioner. Vid varje ny geografisk prioritering genomförs en kartläggningsövning baserad på FIMI Exposure Matrix, en modell framtagen av datateamet.⁶² Hotaktörens kanaler klassificeras enligt isbergsmodellen:

1. **Officiella statliga konton** – exempelvis diplomatiska kanaler och kulturcenter.
2. **Statliga mediekkanaler** – till exempel RT och CGTN, både lokalt och centralt.
3. **Statligt kopplade kanaler** – exempelvis African Initiative och Rybar.
4. **Statligt anknutna kanaler** – exempelvis Portal Kombat och Matryoshka-nätverket.

Syftet är att skapa en djupare förståelse för hur olika aktörer är sammanlänkade inom ekosystemet. När en ny händelse inträffar och kan kopplas till ett redan kartlagt nätverk blir attributionen snabbare och mer tillförlitlig. Exempelvis kan en kampanj identifieras som en del av Doppelgänger-nätverket om dess metoder, spridningskanaler eller aktörer överensstämmer med tidigare dokumenterade mönster.

EEAS datateam har även huvudansvaret för att koordinera FIMI – Information Sharing and Analysis Centre (ISAC).

FIMI-ISAC består av civilsamhällesorganisationer, oberoende forskargrupper, faktagranskare och andra expertnätverk som arbetar med informationssäkerhet, OSINT, medieanalys och demokrati.

FIMI-ISAC etablerades 2023 av EEAS som ett svar på en av de största utmaningarna i arbetet mot FIMI: interoperabilitet. Den centrala frågan är hur komplexa insikter kan samlas in, analyseras och delas snabbt, i stor skala och på ett sätt som skapar en gemensam lägesförståelse. Detta är avgörande för att möjliggöra en systematisk och kollektiv EU-respons.

Plattformen är utformad för likasinnade organisationer med en dokumenterad förmåga att upptäcka, analysera och bemöta FIMI. Medlemmarna förväntas regelbundet bidra med relevanta insikter och data, och samtidigt vara beredda att dela information och samarbeta med övriga aktörer. Ett medlemskap förutsätter även ett åtagande att följa gemensamma standarder samt de styrningsprinciper som etablerats för FIMI-ISAC.

⁶¹ Informationen i detta avsnitt bygger delvis på en intervju med teamchefen för datateamet, genomförd den 18 juni 2025.

⁶² <https://www.EEAS.europa.eu/sites/default/files/documents/2025/EEAS-3nd-ThreatReport-March-2025-05-Digital-HD.pdf>

Hittills har initiativet levererat vissa resultat. Bland annat har man publicerat gemensamma analyser samt bidragit till valrelaterade granskningar där över 28 organisationer samarbetat.⁶³

TEAMET FÖR KINARELATERAD OTILLBÖRLIG INFORMATIONSPÅVERKAN

Kärnuppgift för EEAS Kina-team består av inhämtning och analys av kinesiska FIMI-aktiviteter, spridning av lägesbilder inom EU-systemet, samt förmågehöjande insatser – ofta i form av stöd till grävande journalister.

COMMON SECURITY AND DEFENCE POLICY TEAM

CSDP-teamet har i uppdrag att integrera strategisk kommunikation i EU:s civila och militära säkerhetsinsatser. Teamet fungerar som en nod mellan EEAS StratCom-funktioner, avdelningar ansvariga för krishantering och planering inom EU samt EU:s civila och militära CSDP-missioner. Kärnuppgiften är att säkerställa att EU:s närvaro kommuniceras konsekvent, korrekt och i linje med unionens övergripande utrikes- och säkerhetspolitiska mål.⁶⁴

Arbetet omfattar analyser av lokala informationsmiljöer, framtagande av kommunikationsplaner och rådgivning kring kommunikativa risker. Arbetsgruppen bistår bland annat insatser som EUFOR Althea i Bosnien-Hercegovina, EUMAM Ukraine och flera EU Capacity Building (EUCAP)-missioner i Afrika.⁶⁵

POLICY, STRATEGY AND PARTNERSHIPS TEAM (PSP)

RAPID ALERT SYSTEM (RAS)

Rapid Alert System (RAS) initierades av EEAS i mars 2019 som en del av EU:s ramverk för att främja informationsdelning mellan EU-institutioner och medlemsstater.

RAS är både ett nätverk som träffas fysiskt några gånger per år, men främst en mekanism för informationsdelning och samordning där även insikter från akademi, faktagranskare och andra externa aktörer kan delas för att skapa gemensam lägesbild och möjliggöra samordnade åtgärder. I teorin kan RAS kopplas till andra krishanterings- och bevakningsverktyg inom EU, samt till internationella nätverk som G7:s Rapid Response Mechanism (RRM) och Nato.

INTERNATIONELLT SAMARBETE

PSP-teamet har ansvar för att samordna och driva på samarbetet på den multilaterala arenan och inom EU:s institutionella struktur. I det internationella samarbetet deltar EEAS bland annat i forum som:

- Nato – Samarbetet omfattar både analytiskt utbyte och genomförandet av gemensamma övningar och konferenser. Nato står exempelvis värd för årliga, land- eller regionspecifika workshops där experter från de båda organisationerna möts för att diskutera utvecklingen under det gångna året och identifiera framväxande trender.
- G7 Rapid Response Mechanism (G7 RRM): Ett samarbetsformat inom G7 med fokus på otillbörlig informationspåverkan där Sverige och några ytterligare observatörländer deltar.⁶⁶
- International Partnership to Counter State-Sponsored Disinformation (IPCS): Ett mellanstatligt partnerskap som samlar demokratier för att utbyta erfarenheter, koordinera analyser och utveckla metoder för att motverka FIMI.

⁶³ <https://fimi-isac.org/wp-content/uploads/2024/10/FIMI-ISAC-Collective-Findings-I-Elections.pdf>

⁶⁴ https://www.EEAS.europa.eu/EEAS/common-security-and-defence-policy_en

⁶⁵ https://www.EEAS.europa.eu/EEAS/crisis-response_en

⁶⁶ <https://www.international.gc.ca/transparency-transparence/rapid-response-mechanism-mecanisme-reponse-rapide/2024-annual-report-rapport-annuel.aspx?lang=eng>

På G7-nivå ansvarade EEAS under 2024 för att leda framtagandet och publiceringen av G7:s kollektiva ramverk (Collective Response Framework) för att bemöta rysk påverkan och FIMI generellt.⁶⁷ Inom ramen för detta publicerade G7-partnerna även ett gemensamt ställningstagande under EEAS ledning.⁶⁸

STRAT-divisionen stödjer även parlament i tredjeländer genom utbildning, övning och rådgivning.

HYBRID RAPID RESPONSE TEAMS (HRRT)

Hybrid Rapid Response Teams (HRRT) är ett operativt verktyg inom EU:s ramverk mot hybridhot och syftar till att snabbt kunna bistå medlemsstater, partnerländer samt EU:s civila och militära missioner vid hybridhot. HRRT mobiliseras på begäran av värdlandet och erbjuder förstärkt analys-, expert- och responskapacitet vid angrepp som desinformation, cyberattacker och sabotage mot infrastruktur.⁶⁹

Europeiska rådet antog det vägledande ramverket för HRRT i maj 2024. Ramverket fastställer ansvarsfördelning, aktiveringsmekanismer och processer för insättning av teamen.⁷⁰

HRRT-mekanismen har redan prövats i skarpt läge. Inför Moldaviens parlamentsval 2025 mobiliserades ett specialiserat team som del av EU:s samordnade stödinsatser för att stärka valprocessens motståndskraft mot desinformation, cyberangrepp och andra former av hybridpåverkan. MPF ingick i detta team. Sammantaget bedöms EU:s samlade åtgärder ha bidragit till ett stabilt och förtroendeingivande genomförande av valet.

Ansaret för HRRT ligger inom EU:s institutionella struktur, där EU:s utrikestjänst har en central koordinerande roll. Den stödjer mobilisering, lägesbildsanalys och operativ samordning, medan andra EU-organ, som relevanta fältmissioner, kan integreras för att förstärka teamens effekt vid insats.

⁶⁷ https://www.EEAS.europa.eu/EEAS/inside-infrastructure-foreign-information-manipulation-and-interference-fimi-operations_en

⁶⁸ https://www.EEAS.europa.eu/EEAS/g7-rapid-response-mechanism-rrm-statement-russian-influence-campaign_en

⁶⁹ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/21/hybrid-threats-council-paves-the-way-for-deploying-hybrid-rapid-response-teams/>

⁷⁰ Ibid

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Europeiska kommissionen är EU:s verkställande organ och har till uppgift att företräda unionens gemensamma intressen. Den utarbetar lagförslag, genomför beslut, förvaltar EU:s budget och ser till att medlemsstaterna följer unionsrätten. Kommissionen består av en ordförande och kommissionärer från varje medlemsland, med ansvar för olika politikområden, och fungerar som den institution som omsätter unionens politiska mål i praktisk handling.⁷¹

När det gäller arbetet mot otillbörlig informationspåverkan spelar kommissionen en nyckelroll genom att utveckla regelverk, samordna medlemsstaternas insatser och driva på samarbetet med digitala plattformar och civilsamhället. Den har bland annat initierat uppförandekoder, lagstiftning och strategier för att stärka Europas motståndskraft mot desinformation och utländsk påverkan.

DG JUST – GENERALDIREKTORATET FÖR RÄTTVISA OCH KONSUMENTSKYDD

DGJUST, Direktoratet för rättvisa och konsumentskydd, ansvarar för frågor som rör rättsstaten, grundläggande rättigheter, konsumenträtt samt rättsligt samarbete mellan medlemsstaterna.⁷²

DG JUST OCH DEMOKRATISKÖLDEN

DGJUST har i uppdrag att leda arbetet med europeiska demokratiskölden.⁷³ Det kan delvis förklaras med att DG JUST:s mandat omfattar demokrati, rättsstatsprincipen, grundläggande rättigheter och fri och oberoende media. Dessa är kärnelement i demokratiskölden. Dels har direktoratet arbetat med angränsande initiativ tidigare, som European Democracy Action Plan och Defence of Democracy-paketet.⁷⁴ Kanske handlar det främst om att DG JUST lämpar sig för att ha en koordinerande roll. Demokratiskölden kräver arbete över flera politikområden (valintegritet, mediefrihet, civilsamhället etc.). DGJUST anses ha kompetens och mandat att samordna insatser inom dessa områden, i samverkan med andra generaldirektorat och institutioner.

⁷¹ https://commission.europa.eu/index_en

⁷² https://commission.europa.eu/about/departments-and-executive-agencies/justice-and-consumers_en

⁷³ https://commission.europa.eu/document/download/907fd6b6-0474-47d7-99da-47007ca30d02_en

⁷⁴ <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-protecting-our-democracy-upholding-our-values/file-european-democracy-shield>

ÖVRIGA INITIATIV OCH PROJEKT DÄR DG JUST BIDRAR TILL ARBETET MOT FIMI

EUROPEISKA SAMARBETSNÄTVERKET FÖR VALMYNDIGHETER

DG JUST driver det europeiska samarbetsnätverket för valmyndigheter (European Cooperation Network on Elections, ECNE). Nätverket etablerades 2019 och samlar medlemsstaternas myndigheter med ansvar för valfrågor. Syftet är att främja operativt samarbete, informationsutbyte och koordinering kring valadministration och valintegritet. Enligt kommissionen är nätverket också ett verktyg för att hantera gränsöverskridande hot, inklusive desinformation och påverkansförsök i samband med val.⁷⁵

Inför valen 2023 publicerade kommissionen, med DG JUST i ledning, rekommendationer riktade till medlemsstaterna för att stärka motståndskraften i valprocesser. Rekommendationerna lyfte bland annat vikten av inkluderande val, digital tillgänglighet, samt behovet av effektiva metoder för att bemöta desinformation.⁷⁶

I juni 2025 publicerade DG JUST en checklista och en riskbedömningsmatris som stöd för medlemsstaternas arbete med att identifiera och hantera potentiella hot mot val. Dokumentet ger praktiska riktlinjer för hur valmyndigheter kan bedöma risker.⁷⁷

FINANSIERING AV DEMOKRATIFRÄMJANDE PROJEKT

Citizens, Equality, Rights and Values (CERV) är EU:s största finansieringsprogram för grundläggande rättigheter och demokrati. Genom programmet stödjer DG JUST projekt som stärker demokratin i medlemsstaterna. Det omfattar bland annat initiativ för att främja medie- och informationskunnighet (MIK), motverka diskriminering och öka medborgarnas engagemang i demokratiska processer. Programmet har en bred inriktning och bidrar till att stärka demokratisk motståndskraft på lång sikt.⁷⁸

SKOL- OCH VUXENUTBILDNING

DG JUST bidrar även till projekt som främjar demokratiska värden genom skol- och vuxenutbildning. Syftet är att stärka medborgarnas förståelse för demokratiska principer och kritiskt tänkande.⁷⁹

⁷⁵ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/democracy-eu-citizenship-anti-corruption/democracy-and-electoral-rights/european-cooperation-network-elections_en

⁷⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32023H1422>

⁷⁷ https://commission.europa.eu/publications/checklist-integrity-elections-and-risk-management-matrix_en

⁷⁸ https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/citizens-equality-rights-and-values-programme_en

⁷⁹ <https://education.ec.europa.eu/>

DG CNECT – GENERALDIREKTORATET FÖR KOMMUNIKATIONSNÄT, INNEHÅLL OCH TEKNIK

Generaldirektoratet för kommunikationsnät, innehåll och teknologi (DG CNECT) ansvarar för att utveckla och genomföra EU:s politik inom områden som digitalisering, telekommunikation, mediepolitik, artificiell intelligens och cybersäkerhet.⁸⁰ Dess övergripande mål är att skapa en digital inre marknad som stärker innovation, konkurrenskraft och hållbar tillväxt i Europa. Det innebär bland annat att främja utbyggnaden av digital infrastruktur, stödja forskning och teknikutveckling, samt att säkerställa att medborgare och företag har tillgång till säkra, pålitliga och inkluderande digitala tjänster.

DG CNECT har en central roll i EU:s arbete mot FIMI, främst genom sitt ansvar för flera viktiga regelverk – däribland DSA och AI-förordningen – vilket tidigare har beskrivits i rapporten.

STÖD TILL FAKTAGRANSKNING OCH CIVILSAMHÄLLET

DG CNECT stödjer faktagranskare med finansiering, utbildning och organisatoriskt stöd. Två centrala aktörer i detta arbete är European Digital Media Observatory (EDMO) och European Fact-Checking Standards Network (EFCSN).

EDMO är ett EU-initiativ som samlar forskare, faktagranskare, journalister och experter från hela unionen för att motverka desinformation, främja MIK och bidra med analyser till beslutsfattare.⁸¹ EFCSN fungerar som en kvalitetsram för europeiska faktagranskare genom att etablera etiska riktlinjer och gemensamma standarder, samt genom att stärka kapaciteten hos nya och befintliga organisationer.⁸²

EDMO har bland annat byggt upp ett nätverk av nationella hubbar i medlemsstaterna och EES – det vill säga Norge, Island och Liechtenstein. Nätverket har publicerat jämförande landrapporter om hanteringen av desinformation och FIMI, tagit fram vägledande principer för MIK samt analyserat plattformars efterlevnad av EU:s uppförandekod mot desinformation. EFCSN har i sin tur drivit projekt som FactCRICIS/ EuroClimateCheck för att möta klimatrelaterad desinformation, Prebunking at Scale för att förebygga falska narrativ, samt EU-vals kampanjer för att samla och kategorisera faktagranskningar över gränserna.

I maj 2025 lanserade EU-kommissionen, genom DG CNECT, en utlysning om 5 miljoner euro för att stärka ett europeiskt nätverk av faktagranskare som en del av den europeiska demokratiskölden.⁸³ Satsningen syftar till att säkerställa närvaro i samtliga medlemsstater och på alla officiella språk, med utgångspunkt i befintliga strukturer som EDMO och EFCSN, och omfattar även kandidatländer. Bakgrunden är de ökade finansieringsutmaningar som faktagranskare möter, inte minst efter att tidigare amerikanskt stöd dragits tillbaka.

⁸⁰ https://commission.europa.eu/about/departments-and-executive-agencies/communications-networks-content-and-technology_en

⁸¹ <https://edmo.eu/publications/edmo-public-report-december-2023-december-2024/>

⁸² <https://efcsn.com/>

⁸³ https://enlargement.ec.europa.eu/news/commission-launches-eu5-million-call-strengthen-european-fact-checking-network-2025-05-27_en

Parallellt har kommissionen initierat riktade insatser för att stärka faktagranskarnas genomslag och relevans i det bredare informationslandskapet.⁸⁴ Fokus ligger på samverkan med mediehus, innehållsskapare, influencers och poddproducenter, i syfte att öka räckvidden för faktagranskarna. Detta svarar mot en verklighet där faktagranskarnas synlighet i dag endast utgör en bråkdel av den exponering som hotaktörer lyckas uppnå.

RAPID RESPONSE SYSTEM (RRS)

Rapid Response System (RRS) är en samarbetsplattform som DG CNECT har utvecklat för att aktiveras vid val för att underlätta samarbete mellan civilsamhälle, faktagranskare och digitala plattformar.⁸⁵ Systemet gör det möjligt att snabbt rapportera händelser som kan hota valprocessernas integritet. RRS användes bland annat under Europaparlamentsvalet 2024 och även vid valen i Moldavien 2025.

Systemet ska inte förväxlas med Rapid Alert System (RAS), som drivs av EU:s utrikestjänst och har ett bredare fokus än enbart valintegritet.

Enligt EDMO bidrog RRS inför Europaparlamentsvalet 2024 till att aktörer utanför plattformarna snabbt kunde rapportera tidskritiskt innehåll, konton eller trender som kunde hota valets integritet, och att ta upp dessa direkt med de berörda plattformarna.⁸⁶ Under kampanjen utfärdades 18 notifieringar – 7 till Meta, 6 till YouTube och 5 till TikTok – och samtliga besvarades. Detta ledde bland annat till att innehåll eller konton togs bort i 12 fall, medan andra åtgärder som märkning av innehåll användes i några enskilda fall. EDMO upprättade även en separat kanal till X (tidigare Twitter), vilket resulterade i fyra notifieringar, varav hälften åtgärdades.

ÖVRIGA INITIATIV OCH PROJEKT DÄR DG CNECT BIDRAR TILL ARBETET MOT FIMI

MEDIA LITERACY EXPERT GROUP (MLEG)

Media Literacy Expert Group (MLEG) är ett nätverk av nationella experter som samlar medlemsstater, forskare, civilsamhällesorganisationer och plattformarepresentanter för att stärka medie- och informationskunnigheten i hela EU. Gruppen bidrar till erfarenhetsutbyte, gemensamma riktlinjer och samordnade projekt som delvis syftar till att göra det lättare för medborgare att känna igen och stå emot desinformation.⁸⁷ Gruppen träffas två gånger per år.

EUROPEAN MEDIA FREEDOM ACT (EMFA)

DG CNECT ansvarar för delar av arbetet med EMFA, bland annat genom att samordna arbetet mellan nationella tillsynsmyndigheter för medier i ett europeiskt nätverk.⁸⁸

CREATIVE EUROPE – STÖD TILL JOURNALISTIK OCH MEDIA

Genom programmet Creative Europe driver DG CNECT insatser för att stödja journalistik och stärka mångfalden i det mediala landskapet. Programmet finansierar gränsöverskridande projekt, utbildningar och satsningar på medie- och informationskunnighet.⁸⁹

⁸⁴ EU funding of €5 million to strengthen media literacy and resilience to disinformation | Shaping Europe's digital future

⁸⁵ <https://disinfocode.eu/eu-elections-2024/>

⁸⁶ <https://edmo.eu/publications/edmos-assessment-of-the-rapid-response-system-of-the-code-of-practice-on-disinformation/>

⁸⁷ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/media-literacy>

⁸⁸ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/media-freedom>

⁸⁹ <https://culture.ec.europa.eu/creative-europe>

UPPDATERAD LÄRARVÄGLEDNING OM DESINFORMATION 2025

I slutet av 2025 planerar DG CNECT att publicera en uppdaterad lärarvägledning för skolor och utbildare. Dokumentet kommer att ge pedagogiska verktyg för hur lärare kan diskutera desinformation i klassrummet.⁹⁰

CYBERSÄKERHET

DGCNECT ansvarar för att formulera och genomföra EU:s digitala politik där cybersäkerhet ingår som en integrerad del. Genom program som Digital Europe⁹¹ stödjer DGCNECT forskning, innovation och kapacitetsuppbyggnad inom cybersäkerhet. DGCNECT arbetar även med NIS2-direktivet (Network and Information Systems Directive 2).⁹² En viktig förordning är också EU:s förordning om cybersäkerhetscertifiering (Cybersecurity Act) för att harmonisera nationella insatser, främja hög säkerhetsnivå och underlätta samarbete mellan medlemsstater.⁹³

Under de senaste åren har DGCNECT:s roll utvecklats i takt med ökande cyberhot, där fokus ligger på att stärka den europeiska cybersäkerhetsarkitekturen, stödja medlemsstaternas implementering av nya regelverk och etablera nära samarbete med Europeiska unionens cybersäkerhetsbyrå (ENISA).⁹⁴

DG COMM – GENERALDIREKTORATET FÖR KOMMUNIKATION

Generaldirektoratet för kommunikation (DG COMM) är Europeiska kommissionens avdelning för kommunikation och information både inom EU och globalt, samt för relationer med EU-medborgarna. Uppdraget är att förklara EU:s politik och prioriteringar på ett tillgängligt sätt. DG COMM driver EU:s centrala kommunikationskanaler, samordnar kampanjer och stöder kommissionens talespersonstjänst.

EN NY STRATCOM TASK FORCE BILDAS

I början av 2025 inrättades en ny StratCom Task Force inom DG COMM. Till skillnad från andra anti-FIMI organ i Bryssel som huvudsakligen bevakar specifika hotaktörer eller arbetar för att skydda EU:s institutioner, representanter, valprocesser och demokratiska strukturer, har denna arbetsgrupp ett särskilt mandat att skydda unionens egna policyområden mot desinformation.

Arbetet omfattar att identifiera och bemöta påverkansförsök som riktas mot exempelvis DSA, EU:s Ukrainapolitik, klimatpolitiken eller jordbrukspolitiken. Uppdraget är inte bara att reagera på attacker mot EU:s politik, utan också att förutse och förebygga dem. Det innebär att arbetsgruppen behöver arbeta långsiktigt och även bidra till att utforma policy på ett sätt som minskar dess sårbarhet för desinformationskampanjer.⁹⁵

När det gäller verktyg för att motverka desinformation framhåller DG COMM att myndighetens omfattande kommunikationskanaler utgör en central tillgång. DG COMM har en kapacitet att genomföra kommunikationskampanjer i en skala som ingen annan EU-institution kan matcha, vilket ger den en unik position i unionens arbete mot otillbörlig informationspåverkan.

⁹⁰ Intervju med DG CNECT, 9 september, Bryssel

⁹¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/digital-programme>

⁹² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/nis2-directive>

⁹³ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/cybersecurity-act>

⁹⁴ <https://www.enisa.europa.eu/>

⁹⁵ Intervju med DG COMM, 10 september, Bryssel

Arbetsgruppen ser det också som en del av sitt uppdrag att stödja nationella aktörer i att förstärka sin kommunikation på områden som bedöms särskilt sårbara för desinformation.⁹⁶

ÖVRIGA INITIATIV OCH PROJEKT DÄR DG JUST BIDRAR TILL ARBETET MOT FIMI

NETWORK AGAINST DISINFORMATION

DG COMM driver Nätverket mot desinformation (Network Against Disinformation), ett internt nätverk för EU-institutioner där bland andra Europaparlamentet och EEAS deltar. Nätverket är ännu i sin linda och fungerar främst som ett diskussionsforum, men ambitionen är att utveckla det till en mer operativ struktur.

MIK SOM NÅR DE MEST UTSATTA

DGCOMM har avsatt medel i sitt arbetsprogram för 2025 för att stödja civilsamhällesprojekt inom medie- och informationskunnighet. Det ska bidra till att stärka lokala initiativ och innovation i skolor, bibliotek och ideella organisationer. Särskilt fokus läggs på att nå utsatta grupper och motverka spridning av desinformation.⁹⁷

TOOLKIT FÖR LÄRARE OM DESINFORMATION OCH FIMI

DGCOMM har tagit fram ett fritt tillgängligt materialpaket för skolor – ”Toolkit for teachers – How to spot and fight disinformation” – som innehåller vägledningar, lektionsplaner, exempel och övningar för att lära elever att identifiera och bemöta desinformation. Detta verktyg riktar sig främst till tonåringar (15–18 år), men kan anpassas för andra åldersgrupper.⁹⁸

SAMARBETE MED ERGA FÖR ATT ÖKA MEDVETENHET OM DESINFORMATION

I samarbete med europeiska gruppen av medietillsynsmyndigheter (European Regulators Group for Audiovisual Media Services (ERGA)) driver DGCOMM gemensamma kampanjer för att upplysa medborgare om desinformation och främja kritiskt tänkande.⁹⁹

⁹⁶ Ibid

⁹⁷ https://commission.europa.eu/document/download/8f69020e-4b6b-400b-88de-9aadb9b85335_en?filename=ANNEX+-+Annual+work+programme+for+2025+in+communication.pdf

⁹⁸ <https://school-education.ec.europa.eu/en/discover/publications/toolkit-teachers-how-spot-and-fight-disinformation>

⁹⁹ https://commission.europa.eu/news-and-media/news/boosting-awareness-raising-risks-disinformation-and-information-manipulation-2024-05-08_en

EUROPEISKA RÅDET

MEDLEMSSTATERNAS INSATSER MOT FIMI

Europeiska rådet består av EU:s stats- och regeringschefer tillsammans med rådets ordförande och kommissionens ordförande. Det är det organ som fastställer unionens övergripande politiska riktning och prioriteringar, ofta genom slutsatser som ger vägledning åt lagstiftningsarbetet i övriga institutioner. Till skillnad från ministerrådet (Rådet för Europeiska unionen) antar Europeiska rådet inte lagar, utan fungerar som den strategiska motor som anger kursen för EU:s långsiktiga utveckling.

I det praktiska arbetet är ministerrådet den lagstiftande motparten till Europaparlamentet, där ministrar från medlemsstaterna möts i olika konstellationer beroende på ämnesområde (t.ex. utrikes, inrikes, miljö). Förberedelserna sker i Coreper (de ständiga representanternas kommitté), där medlemsstaternas ambassadörer i Bryssel förhandlar fram kompromisser inför ministermötena. Under Coreper finns ett stort antal arbetsgrupper, där nationella experter deltar i detaljförhandlingar. På så sätt utgör Europeiska rådet den strategiska nivån, ministerrådet den lagstiftande nivån och Coreper samt arbetsgrupperna den förberedande nivån i Rådets flernivåsystem.¹⁰⁰

Rådet har byggt upp en mer sammanhållen struktur för att hantera otillbörlig informationspåverkan och FIMI. Arbetet vilar dels på horisontella forum – framför allt Horizontal Working Party on Enhancing Resilience and Countering Hybrid Threats (HWP ERCHT) – dels på geografiska arbetsgrupper där FIMI ofta behandlas i regional kontext (t.ex. COWEB¹⁰¹ för Västra Balkan, COEST¹⁰² för Östeuropa och Centralasien samt COLAC¹⁰³ för Latinamerika och Karibien). Rådet har samtidigt antagit slutsatser som samlar medlemsstaternas politiska inriktning, bland annat om att skydda valprocesser från utländsk påverkan och om demokratisk motståndskraft.¹⁰⁴

Inom Rådet råder en bred samsyn om att EU bör bygga vidare på redan etablerade strukturer i stället för att skapa nya parallella mekanismer. EU-kommissionen har däremot ofta visat större benägenhet att lansera nya initiativ, vilket av flera medlemsstater uppfattas som svårförenligt med denna inriktning. Det är en av flera återkommande spänningssytor mellan Rådet och andra EU-institutioner.

¹⁰⁰ <https://www.consilium.europa.eu/en/european-council/>

¹⁰¹ COWEB står för *Council Working Party on the Western Balkans Region*

¹⁰² COEST står för *Council Working Party on Eastern Europe and Central Asia*

¹⁰³ COLAC står för *Council Working Party on Latin America and the Caribbean*

¹⁰⁴ <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/disinformation-and-democratic-resilience/>

RÅDSSLUTSATSER SOM FORMAT EU:S ARBETE MOT FIMI

EU:s arbete mot otillbörlig informationspåverkan har i stor utsträckning formats av Rådets slutsatser sedan 2015. Utgångspunkten var slutsatserna från den 19–20 mars 2015, där medlemsstaterna uppmanade EU:s höga representant att ta fram en handlingsplan för strategisk kommunikation för att bemöta ryska desinformationskampanjer.¹⁰⁵

Därefter har rådet successivt byggt ut ramen. Under 2019 antogs slutsatser om att säkra fria och rättvisa EU-val, inklusive uppbyggnad och användning av Rapid Alert System (RAS) och fördjupad samverkan mellan medlemsstater och plattformar.¹⁰⁶ Samma år antogs även slutsatser om att motverka hybridhot, vilka tydliggjorde behovet av ett samlat EU-svar och stärkt motståndskraft, inklusive strategisk kommunikation, över flera politikområden.¹⁰⁷

Ett viktigt vägval kom i juli 2022, då rådet antog slutsatser specifikt om FIMI. Rådet välkomnade en EU-gemensam FIMI Toolbox, gemensam metodik och förstärkt förmåga att identifiera, analysera och bemöta otillbörlig informationspåverkan.¹⁰⁸ Ramen har också kompletterats med restriktiva åtgärder mot hotaktörer, bland annat en särskild sanktioneringsram antagen i oktober 2024 och riktade sanktioner kopplade till påverkansoperationer online.¹⁰⁹

Inför och under 2024–2025 har rådet ytterligare betonat vikten av att skydda demokratin mot otillbörlig påverkan. Den 21 maj 2024 godkändes slutsatser om demokratisk motståndskraft och skydd av valprocesser från utländsk påverkan.¹¹⁰ I maj 2025, när enighet i Rådet inte kunde nås, utfärdade ordförandeskapet (Polen) ordförandeskapsslutsatser om att stärka EU:s demokratiska motståndskraft, stödda av 25 medlemsstater. Dessa slutsatser betonar vikten av ett brett "whole-of-society approach" och utgör ett underlag för kommissionens arbete med demokratiskölden.¹¹¹

¹⁰⁵ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11-2015-INIT/en/pdf>

¹⁰⁶ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6122-2019-INIT/en/pdf>

¹⁰⁷ <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/hybrid-threats/>

¹⁰⁸ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11429-2022-INIT/en/pdf>

¹⁰⁹ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/2642/oj/eng>

¹¹⁰ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/21/democratic-resilience-council-approves-conclusions-on-safeguarding-electoral-processes-from-foreign-interference/>

¹¹¹ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/05/27/presidency-conclusions-on-strengthening-eu-democratic-resilience/>

HYBRIDRÅDSARBETSGRUPPEN (HWP ERCHT)

HWP ERCHT bildades 2019 och är den horisontella arbetsgrupp där medlemsstaterna samordnar policy för att motverka hybridhot, inklusive otillbörlig informationspåverkan.¹¹²

Arbetsgruppen fokuserar på:

- Motåtgärder mot hybridhot.
- Att stärka motståndskraften i stater och samhällen.
- Att utveckla strategisk kommunikation och att bemöta desinformation.

HWP ERCHT fungerar som nav för samordning mellan medlemsstaterna och samarbetar med andra förberedande organ när frågor berör deras sakområden.¹¹³ Gruppen tar också in externa aktörer vid behov (t.ex. andra EU-institutioner, partnerländer, forskare) och genomför utåtriktade studiebesök – exempelvis ett arbetsbesök till Moldavien våren 2025 med fokus på FIMI, valpåverkan och cyberangrepp.¹¹⁴

Flera medlemsstater har också lyft att HWP ERCHT bör vara ett nav för strukturerat erfarenhetsutbyte om vad som fungerar mot FIMI, med syfte att ta fram rekommendationer.¹¹⁵

Sveriges permanenta representation i Bryssel bevakar löpande svenska intressen i rådets förhandlingar, inklusive frågor om otillbörlig informationspåverkan.¹¹⁶

DYNAMIKEN MELLAN MEDLEMSSTATER

Vissa medlemsstater, ofta de med högt säkerhetspolitiskt fokus eller nära gräns till Ryssland, vill lägga större vikt vid skarpa regler, sanktioner och EU-gemensam kapacitet att motverka FIMI.¹¹⁷ De betonar att FIMI inte bara är en fråga om "kommunikation" utan har mer koppling till utrikes- och säkerhetspolitik. Andra länder, särskilt de som starkt värnar yttrandefrihet eller har en mer liberal mediepolitik, är försiktigare med regleringar som kan uppfattas som inskränkande. Skillnaden innebär att vissa driver på för snabbare gemensamma åtgärder, medan andra vill se en mer stegvis och begränsad utveckling. Mellan dessa poler finns länder som fungerar som brobyggare och kompromissgivare, och vars stöd blir avgörande i förhandlingar.

En återkommande diskussion gäller synen på om initiativ bör drivas centralt inom EU (kommissionen, EEAS) eller med större inflytande för medlemsstaterna via rådets strukturer. Vissa medlemsstater är skeptiska till nya EU-mekanismer som kan uppfattas tränga undan eller överlappa med nationella lösningar.

¹¹² <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies/horizontal-working-party-on-enhancing-resilience-and-counteracting-hybrid-threats/>

¹¹³ <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies/horizontal-working-party-on-enhancing-resilience-and-counteracting-hybrid-threats/>

¹¹⁴ <https://polish-presidency.consilium.europa.eu/en/news/delegates-of-the-eu-councils-horizontal-working-party-on-enhancing-resilience-and-counteracting-hybrid-threats-visit-moldova/>

¹¹⁵ <https://www.auswaertiges-amt.de/en/newsroom/news/2657768-2657768>

¹¹⁶ <https://www.regeringen.se/sverige-i-eu/eu-representationen>

¹¹⁷ <https://www.cogitatiopress.com/mediaandcommunication/article/view/9474/4392>

EUROPA- PARLAMENTET

Till skillnad från Europeiska kommissionen, som ansvarar för att utarbeta och genomföra EU:s lagstiftningsförslag, fungerar Europaparlamentet framför allt som lagstiftare, politisk drivkraft, forum för analys och arena för institutionell riktning. Genom specialkommittéer, rapporter och uttalade positioner söker parlamentet påverka både kommissionens arbete och medlemsstaternas strategier. Parlamentets initiativ inom frågor som berör psykologiskt försvar, framhäver ofta betydelsen av demokratiska värden, öppenhet och medborgarnas motståndskraft.

SPECIALKOMMITTÉN FÖR ATT MOTVERKA UTLÄNDSK PÅVERKAN (INGE)

Den första stora satsningen kom 2020 när parlamentet inrättade Special Committee on Foreign Interference in all Democratic Processes in the European Union, including Disinformation (INGE). Kommittén leddes av franska socialdemokraten Raphael Glucksmann¹¹⁸ och hade till uppdrag att kartlägga hoten från främmande aktörer, särskilt Ryssland och Kina. INGE höll öppna utfrågningar, analyserade nationella åtgärder och granskade plattformars roll i spridning av desinformation. Slutrapporten från 2022 utmynnade i en rad rekommendationer.¹¹⁹ En central slutsats var att utländska aktörer, i synnerhet Ryssland och Kina, systematiskt använder desinformation som verktyg för att undergräva tillit till demokratiska institutioner. För att möta detta föreslogs flera åtgärder, av vilka flera senare har tagits upp i lagstiftning eller policyarbete på EU-nivå:

- Samordnad strategi inom EU: EU skulle utveckla en gemensam ram för att hantera FIMI, bland annat ökat informationsutbyte mellan EU-parlamentet, andra EU-institutioner och medlemsstater.
- Reglering av digitala plattformar: INGE betonade behovet av större transparens i plattformars algoritmer och rekommendationssystem, eftersom dessa ofta förstärker spridningen av desinformation.
- Stärkt skydd av valprocesser: En särskild tyngdpunkt låg på att säkra val mot desinformationskampanjer. EU-parlamentet uppmanades att stötta nationella parlament i att utveckla mekanismer för valrelaterad information online och skapa kanaler för snabb respons.
- Medie- och informationskunnighet och oberoende journalistik: För att minska samhällets sårbarhet rekommenderades ökade investeringar i MIK, stöd till oberoende medier och faktagranskning.
- Sanktioner och licensindragningar: Parlamentet föreslog att EU skulle införa specifika sanktioner mot utländska aktörer som driver desinformationskampanjer samt överväga att dra in sändningstillstånd för organisationer som sprider utländsk statspropaganda, som Sputnik och RT.

¹¹⁸ Fransk ledamot tillhörande politiska gruppen Socialists and Democrats

¹¹⁹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0187_EN.html

- Akademiskt oberoende: Kommittén uppmanade europeiska universitet att omvärdera samarbetet med Confucius-institut, som identifierats som plattform för otillbörlig påverkan från Kina.
- Transparens kring politiska kopplingar: Parlamentet efterlyste en granskning av relationerna mellan vissa europeiska partier och Ryssland, samt ett förbud mot utländsk finansiering av politiska partier och kampanjer.
- Cybersäkerhet och övervakningsverktyg: Rekommendationerna inkluderade att förstärka EU:s cybersäkerhet och att förbjuda användning av spionprogram som Pegasus.
- Skydd mot rekrytering av före detta toppolitiker: Det föreslogs också att göra det svårare för utländska aktörer att rekrytera tidigare högt uppsatta europeiska politiker direkt efter avslutad tjänstgöring.

UPPFÖLJANDE KOMMITTÉN INGE 2

Efter att INGE avslutades inrättades en uppföljande kommitté, INGE 2, med bredare mandat.¹²⁰ Fokus låg på att följa upp rekommendationerna från den första kommittén, men också på att analysera den nya lagstiftning som tillkommit, däribland DSA. Kommittén fick även i uppdrag att hantera frågor om korruption och transparens efter skandaler som Qatargate.¹²¹ INGE 2 avslutades 2023, men dess rekommendationer utvecklas vidare och används i parlamentets arbete, vilket särskilt var fallet inför Europaparlamentsvalet 2024.¹²² Några av dessa var:

- Genomförandet av DSA: INGE2 underströk behovet av noggrann tillsyn av hur plattformar uppfyller sina skyldigheter att begränsa spridningen av desinformation. Detta inkluderar krav på riskbedömningar, insyn i modereringssystem och tillgång till data för forskare och tillsynsmyndigheter.
- Ökad kapacitet för att identifiera och sanktionera hotaktörer: Kommittén framhöll behovet av gemensamma metoder för attribution och sanktioner mot hotaktörer.
- Valpåverkan och transparens i kampanjer online: INGE2 rekommenderade särskilda mekanismer för att bevaka politisk annonsering och sponsrat innehåll under valrörelser.

¹²⁰ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20220509IPR29109/foreign-interference-committee-resumes-its-work>

¹²¹ Korruptionsskandal som uppdagades i EU-parlamentet i december 2022, där flera parlamentsledamöter och anställda misstänktes för att ha tagit emot pengar och gåvor från Qatar och Marocko i syfte att påverka parlamentets beslut.

¹²² https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0187_EN.html

SPECIALKOMMITTÉN OM EUROPEISKA DEMOKRATISKÖLDEN

I december 2024 beslutade parlamentet att inrätta en ny specialkommitté, Special Committee on the European Democracy Shield (EUDS).¹²³ Syftet med kommittén var att ta fram parlamentets position inför kommissionens aviserade EDS-initiativ. Svenska EU-parlamentarikern Tomas Tobé (M) utsågs till rapportör, och publicerade våren 2025 ett arbetsdokument som angav de centrala områden som demokratiskölden bör omfatta: skydd av valprocesser, förstärkt samordning mellan EEAS och Kommissionen, stöd till medlemsstaternas kapacitetsuppbyggnad, samt överväganden om att inrätta ett "EU Centre of Excellence".¹²⁴

INSTITUTIONELL INFRASTRUKTUR

SUMMERING

EU:s arbete mot utländsk otillbörlig informationspåverkan bygger på en ansvarsfördelning mellan institutionerna. Mandat och verktyg är uppdelade, men i praktiken är det samspelet mellan dem som avgör effekten.

Europeiska utrikestjänsten är den operativa kärnan för lägesbild, analys och extern respons. Inom utrikestjänsten samordnar STRAT-funktionerna både regional strategisk kommunikation utanför EU och kartläggning av hotaktörer kopplade till FIMI. Parallellt driver kommissionen ett kapacitetsbyggande arbete genom regelverk, projektfinansiering och samverkan med plattformar. På så sätt omsätts hotbilden i konkreta åtgärder som påverkar EU:s demokratiska system.

Rådet anger den politiska inriktningen och förankrar arbetet hos medlemsstaterna. Samtidigt påverkar det tempot och ambitionsnivån i utvecklingen av nya verktyg. Europaparlamentet bidrar med politisk drivkraft och legitimitet, och driver ofta på för tydligare ansvar, ökad transparens och mer samordnade EU-åtgärder.

Samspelet mellan institutionerna präglas av en återkommande balansgång mellan handlingskraft och institutionell försiktighet. Utrikestjänsten och kommissionen har incitament att utveckla nya verktyg för snabb och samordnad respons. Flera medlemsstater vill däremot värna nationellt inflytande i känsliga frågor som yttrandefrihet och val och föredrar ofta att bygga vidare på befintliga strukturer.

Denna spänning fungerar samtidigt som en form av styrning. När olika perspektiv möts skapas både kontrollmekanismer och samarbetsytter – från gemensamma lägesbilder till regelutveckling och diplomatiska åtgärder. EU:s arbete mot FIMI utgör därmed inte en linjär ansvarskedja, utan ett institutionellt ekosystem där motståndskraften utvecklas i samspelet mellan analys, policyutveckling, politiska avvägningar och operativt genomförande.

¹²³ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2024-0065_EN.html

¹²⁴ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/EUDS-DT-771957_EN.pdf

AVSLUTANDE DISKUSSION

EU:s arbete mot otillbörlig informationspåverkan har utvecklats snabbt det senaste decenniet och skapar både möjligheter och utmaningar för Sverige. Europeiska demokratiskölden gör att frågan nu prioriteras på högsta politiska nivå. Det gör att både EU-institutioner och medlemsstater har en möjlighet att ta ytterligare kliv för att skapa en tydlighet i EU:s arbete. Initiativet sammanfaller också med att många aktörer i EU-systemet och i medlemsstaterna ser över sina arbetssätt och prioriteringar.

Ett genomgående drag är skiftet mot en mer proaktiv och offensiv inriktning, där målet är att öka kostnaderna för antagonister och stärka den samlade motståndskraften. Arbetet går därmed in i en ny fas. Den tidigare tyngdpunkten på att följa narrativ, ta fram lägesrapporter, identifiera enskilda informationspåverkansoperationer, och stödja faktagranskning kvarstår, men räcker inte längre. Det råder bred enighet om att arbetet måste kompletteras med skarpare tillämpning av EU-lagstiftning, mer ansvarstagande från techplattformarna, mer precisa sanktioner, utvecklad offensiv förmåga och större insatser för förmågehöjning.

Det sistnämnda utgör en tydlig möjlighet för det svenska psykologiska försvaret och MPF, som är unik i att samla operativ och förmågehöjande verksamhet i samma organisation. I Bryssel finns en uttalad vilja att göra mer på detta område – och en lika tydlig vilja att lära av Sverige.

Utmaningarna på EU-nivå är tydliga. Den kritik som lyfts mot EU:s arbete, däribland invändningar mot FIMI-begreppets avgränsning och analytiska precision, utgör en del av det bredare samtalet om hur hotet bör förstås och hanteras. I ett öppet och demokratiskt samhälle är det ofrånkomligt – och nödvändigt – att åtgärder mot otillbörlig informationspåverkan fortlöpande vägs mot grundläggande fri- och rättigheter. Skyddet av demokratin får inte utformas på ett sätt som undergräver dess egna principer. I denna balansgång ligger också en central del av unionens långsiktiga trovärdighet: att stärka motståndskraften mot FIMI utan att kompromissa med de demokratiska värden som åtgärderna ytterst är avsedda att försvara.

En central utmaning är att EU:s struktur är fortsatt splittrad och flera generaldirektorat driver egna initiativ utan tydlig samordning. Resultatet är en växande mängd parallella projekt och program som delvis överlappar varandra.

Många av de funktioner som demokratiskölden avser att bygga upp finns redan inom befintliga mekanismer. Fokus bör ligga på mervärde och samverkan, snarare än att bidra till nya organisatoriska lager. Ett europeiskt center för demokratisk motståndskraft bör utvecklas stegvis, med tydliga delmål, och fokusera på mervärde för medlemsstaterna.

Digital Services Act (DSA) har potential att bli ett kraftfullt verktyg mot otillbörlig informationspåverkan, men endast om tillämpningen blir konsekvent, transparent och uthållig. EU måste våga tillämpa regelverket fullt ut. Techplattformarnas skyldigheter enligt DSA bör följas upp regelbundet, särskilt för att förstå hur deras algoritmer påverkar svenska användare under val och krissituationer.

AI-förordningen öppnar nya möjligheter att hantera otillbörlig informationspåverkan, men kräver samtidigt att medlemsstaterna bygger upp sin kompetens och tar ett tydligt ansvar i EU-samarbetet.

Det är av vikt att EU upprätthåller ett fördjupat och uthålligt samarbete med de grannländer som är särskilt utsatta för otillbörlig informationspåverkan, däribland Ukraina, Moldavien och länderna på västra Balkan. Deras samlade erfarenheter av informationskrig utgör en strategiskt betydelsefull resurs för både Europas och Sveriges gemensamma lärande och kapacitetsutveckling.

EU erbjuder en strategiskt betydelsefull plattform där Sverige kan nå genomslag på hela den europeiska kontinenten, inklusive de tio kandidatländerna i unionens när-område. Genom att agera långsiktigt och konsekvent inom EU:s strukturer kan Sverige bidra till att forma ett europeiskt angreppssätt för att motverka otillbörlig informationspåverkan som, även utan begreppet psykologiskt försvar, ligger nära den svenska modellens kärna — även om processen stundtals är krävande och komplex.

Den svenska användningen av begreppet psykologiskt försvar speglar en nationell tolkning av hotbilden, där otillbörlig informationspåverkan ses som en del av totalförsvaret. Detta har historiska, kulturella och institutionella förklaringar. Inom EU delas motsvarande frågor i stället upp mellan flera politikområden och institutionella strukturer. Skillnaden är principiellt viktig men utgör inget praktiskt hinder för samverkan. Tvärtom blir det allt viktigare för både enskilda medlemsländer och EU som helhet att tänka i termer av totalförsvar och ett integrerat angreppssätt, där ett fungerande psykologiskt försvar förutsätter insatser från hela samhället.

REFERENSER

OFFENTLIGA HANDLINGAR OCH RAPPORTER

SVERIGE

Regeringskansliet (2024). *Letter to Commissioner Michael McGrath regarding the EU Democracy Shield*. <https://www.regeringen.se/contentassets/9266e2afaf2b465c933ac560780328b2/letter-to-commissioner-michael-mcgrath.pdf>

Regeringskansliet (2024). *Non-paper by Sweden: EU Democracy Shield*. <https://www.regeringen.se/contentassets/9266e2afaf2b465c933ac560780328b2/non-paper-by-sweden-eu-democracy-shield.pdf>

Utrikesdepartementet (2025). *Regeringens deklaration 2025*. <https://www.regeringen.se/tal/2025/02/utrikesdeklarationen-2025/>

EUROPEISKA UNIONEN

Europeiska kommissionen (2018). *Tackling online disinformation: a European approach*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018DC0236>

Europeiska kommissionen (2018). *Action Plan against Disinformation*. https://commission.europa.eu/publications/action-plan-disinformation-commission-contribution-european-council-13-14-december-2018_en

Europeiska kommissionen (2020). *Gemensamt meddelande: Bekämpa desinformation om covid-19*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52020JC0008>

Europeiska kommissionen (2022). *The 2022 Code of Practice on Disinformation*. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-disinformation>

Europeiska kommissionen (2023). *Defence of Democracy Package*. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/defence-democracy-package_en

Europeiska kommissionen (2023). *Commission Recommendation (EU) 2023/1422 on inclusive and resilient electoral processes in the Union*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32023H1422>

Europeiska kommissionen (2025). *Annual work programme for 2025 in communication*. https://commission.europa.eu/document/download/8f69020e-4b6b-400b-88de-9aadb9b85335_en?filename=ANNEX+-+Annual+work+programme+for+2025+in+communication.pdf

Europeiska rådet (2015). *Europeiska rådets slutsatser 19–20 mars 2015 (avseende strategisk kommunikation/östligt grannskap)*. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11-2015-INIT/en/pdf>

Europeiska utrikestjänsten (EEAS) (2022). *A Strategic Compass for Security and Defence*. https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defence-0_en

Europeiska utrikestjänsten (EEAS) (2023). *1st EEAS Report on Foreign Information Manipulation and Interference (FIMI) Threats*. <https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2023/EEAS-LGBTQ-Report.pdf> (Specifik delrapport).

European External Action Service (EEAS) (2024). *2nd EEAS Report on Foreign Information Manipulation and Interference Threats: A Framework for Networked Defence*. https://www.eeas.europa.eu/eeas/2nd-eeas-report-foreign-information-manipulation-and-interference-threats_en

Europeiska utrikestjänsten (EEAS) (2025). *3rd EEAS Report on Foreign Information Manipulation and Interference (FIMI) Threats*. <https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2025/EEAS-3rd-ThreatReport-March-2025-05-Digital-HD.pdf>

Europeiska unionens råd (2022). *Council conclusions on Foreign Information Manipulation and Interference (FIMI)*. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11429-2022-INIT/en/pdf>

Europeiska unionens råd (2024). *Council conclusions on safeguarding electoral processes from foreign interference*. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/21/democratic-resilience-council-approves-conclusions-on-safeguarding-electoral-processes-from-foreign-interference/>

Niinistö, Sauli (2024). *Safer Together: Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness*. Rapport till EU-kommissionen. https://commission.europa.eu/document/download/5bb2881f-9e29-42f2-8b77-8739b19d047c_en

LAGSTIFTNING (EU-FÖRORDNINGAR OCH DIREKTIV)

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2019/881 om cybersäkerhet (Cybersecurity Act). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32019R0881>

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2022/2065 om en inre marknad för digitala tjänster (Digital Services Act / DSA). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32022R2065>

Europaparlamentets och Rådets direktiv (EU) 2022/2555 om åtgärder för en hög gemensam nivå på cybersäkerhet i hela unionen (NIS 2-direktivet). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32022L2555> Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2024/900 om transparens och inriktning vid politisk reklam. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32024R0900>

Europaparlamentets och Rådets direktiv (EU) 2024/1069 om skydd för personer som engagerar sig i den offentliga debatten mot uppenbart ogrundade rättegångar (Anti-SLAPP-direktivet). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32024L1069>

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2024/1083 om fastställande av en gemensam ram för medietjänster (European Media Freedom Act / EMFA). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32024R1083>

Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2024/1689 om harmoniserade regler för artificiell intelligens (AI-förordningen / AI Act). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32024R1689>

ÖVRIGA
INTERNATIONELLA
KÄLLOR

Government of Canada (2024). *G7 Rapid Response Mechanism (RRM) Annual Report 2024*. <https://www.international.gc.ca/transparency-transparence/rapid-response-mechanism-mecanisme-reponse-rapide/2024-annual-report-rapport-annuel.aspx?lang=eng>

FIMI-ISAC (2024). *Collective Findings I: Elections*. <https://fimi-isac.org/wp-content/uploads/2024/10/FIMI-ISAC-Collective-Findings-I-Elections.pdf>

ARTIKLAR OCH MEDIA

Politico (2025). *An attack on all-American tech platforms: Trump admin decries EU's fine on Musk's X*. <https://www.politico.com/news/2025/12/05/an-attack-on-all-american-tech-platforms-trump-admin-decries-eus-fine-on-musks-x-00678891>

Reuters (2023). *Twitter cannot hide from EU rules after exit from code, EU's Breton says*. <https://www.reuters.com/technology/twitter-cannot-hide-eu-rules-after-exit-code-eus-breton-says-2023-05-26/>

Warsaw Institute (2019). *Russian GRU Agents Found Guilty of Attempted Montenegro Coup*. <https://warsawinstitute.org/russian-gru-agents-found-guilty-attempted-montenegro-coup/>

INTERVJUER
OCH SAMTAL

Intervju med DG JUST, Europeiska kommissionen, september 2025, Bryssel.

Intervju med DG COMM, Europeiska kommissionen, september 2025, Bryssel.

Intervju med DG CNECT, Europeiska kommissionen, september 2025, Bryssel.

Intervju med EEAS, juni 2025, Bryssel.

Intervju med EEAS, september 2025, Bryssel.

WEBBRESURSER
OCH VERKTYG

EUvsDisinfo: *Disinformation Cases Database*. <https://euvsdisinfo.eu/disinformation-cases/>

EDMO: *European Digital Media Observatory*. <https://edmo.eu/>

DISARM Foundation: *DISARM framework*. <https://www.disarm.foundation/>

OpenCTI: *Plattform för hotanalys*. <https://filigran.io/platforms/opencti/>

TIDIGARE RAPPORTER I MPF:S SKRIFTSERIE

1/2023. *Motståndskraft*. Olof Petersson.

2/2023. *Motståndssanda*. Olof Petersson.

3/2023. *Malign foreign interference and information influence on video game platforms: understanding the adversarial playbook*. James Pamment, Jesper Falkheimer & Elsa Isaksson.

4/2023. *Opinioner i en tid av dramatiska förändringar och kriser: Om viljan att försvara vårt land och demokratin*. Sten Widmalm & Thomas Persson

5/2024. *Medborgarattityder i socioekonomiskt och brottsutsatta områden: En målgruppsanalys i Uppsala kommun*. Sten Widmalm & Thomas Persson.

6/2024. *Psychological Defence: Concepts and principles for the 2020s*. James Pamment & Elsa Isaksson.

7/2024. *Medborgarundersökning 2024 – ett psykologiskt försvarsperspektiv*. Sten Widmalm & Thomas Persson.

8/2025. *Beyond Operation Doppelgänger: A Capability Assessment of the Social Design Agency*. James Pamment & Darejan Tsurtsumia.

9/2025. *Janusansiktet – en metafor för informationspåverkan och kognitiva bias*. Andreas Edevald & Johan Österberg.

10/2025. *Medborgarundersökning 2025*. Sten Widmalm & Thomas Persson.

11/2025. *Historien som slagfält. Rysslands påverkanskampanj mot Finland 2025*. Patrik Oksanen.

12/2026. *Psychological defence and information influence – a textbook on theory and practice*. Jesper Falkheimer & James Pamment (Eds.).

13/2026. *The last European colonial empire: Why the world ignored Russia's colonial history, and why that must change*. Casey Michel & Brian Whitmore.

**Myndigheten för
psykologiskt försvar**

MYNDIGHETEN FÖR PSYKOLOGISKT FÖRSVAR
VÅXNÄSGATAN 10
653 40 KARLSTAD
REGISTRATOR@MPF.SE
010 - 183 70 00
WWW.MPF.SE